

Tingbok for Ringerike

Bok 10

1671

Transkribert av Thorleif Solberg

Gitt i gave til Ringerike slektshistorielag 2010 av
Thorleif Solberg

Søkbar bok

Boken er søkbar

Æ – Ø og Å kan være problematisk ved søk.

Noen ganger kan følgende bokstaver benyttes i stedet

Bruk E i stedet for Æ

Bruk O i stedet for Ø

Bruk A i stedet for Å

Det er register bak i boken.

Forord.

Tingbok 10 – 1671 for Ringerike er transkribert etter samme lest som jeg har brukt tidligere. Jeg har så godt som mulig gjengitt teksten ordrett, men delvis ”normalisert” enkelte ord som for eksempel *bliffue* til *bli*. Ord som jeg ikke har kunnet lese eller tyde, har jeg markert med anførselstegn eller spørsmålstegn. Sidetallet i den originale tingboka er gjengitt i margen..

Vågård, 3500 Hønefoss 22.april 2003.

Thorleif Solberg.

**Alminnelig saking på Frok i Norderhov
6. juni 1671.**

- 26a Overværende Kongl. Mayt. fogd erlig, velagtbar og fornemme mann Sr. Christen Christensen, uti bygdelenmannens sted Villads Knutsen Trøgstad, samt lagrettesmennene Gudbrand Toressen Vaker, Jacob Vaker, Peder Buerø (Bure), Hofflek Veisten, Ole Gudbrandsen Vaker og Paul Veisten, samt tingalmue flere.
- Hvor da først opplest hans Ko. Ma. nådigste skattebrev for nærværende år, des copie under hans Exell. hr. vise statholder velb. Offue (Ove) Juls hånd, dat. 8. marti 1671.
- Nok hans ma. brev om ko. ma. tiende, u-visse sigt og sakefulls forpaktning, dat. 8. febr. 1671.
- Item hans ko. ma. trykte forordning om landmilitsens leiermål, dat. 3. januar 1671.
- Nok forbud om småmyntes innførelse, dat. 22. marti 1671.
- Nok en plakat om Vestindiske compagni, dat. 16. marti 1671.
- Copie av hans ma. nådigste befaling om den sist nådigste påbudne prinsessestyr, des clarering, dat. 20. mai 1671.
- Hans Excel. hr. vicesatholder velb. Ove Juls brev og befaling om sagmesterskatt des clarering og oppebørsel, dat. 6. mai 1671.
- Nok hans Excel. skrivelse til fogden om den anbefalede soldaters kleders forferdigelse, dat. 26. aug. 1671.
- Item hans Excel. missive til fogden om adskillig forsk. mat at forskaffe, dat. 23. mai 1671.
- 26b Velagtbar mann Laurs Laursen av Bragernes ved en rigens stevning, dat. Akershus den 27. juni 1670, hadde hitstevnt og uti rette fordret Sven Tveita uti Soknedalen, formedelst han skal ha hugget en andel sagtømmer uti nordre Semmens skog, som Laurs bygselrådig, ham og hans folk uavvitende.
- Item hitstevnt Hans Larsen av Bragernes som en del uti berørte nordre Semmen uten bygsel rådig, om han, efter beretning, skal ville tilstå bem. Sven Tveita hvis han som forbemelt hugget, hvilket Laurs dog formener som gårdens bygselmann at bør være nærmest, etc.
- Item hitstevnt Truls Semmen at ungjelde efter lov og dom, fordi han med andens holøks skal ha merket, ei allene det omtvistede tømmer, men endog en del annet Laurs Laursen selv ladet hugge, og uti elven utført, og av hans sagfogd først merket, etc, efter denne stevningens videre bemeld, etc.
- Innstevnte Svend Tveita møtte og ei benektet jo at ha hugget omtvistlige tømmer uti mastehugsten i nordre Semmen skog, Og derom fremla Hans Larsens bevilgning, dat. 7. mai 1670, og straks han det hugget, hugg han Hans Larsens skogmerke derpå. Og føreenn det kom fra stubben i vannet, ble det av Larus Laursens folk merket med hans holøks, føreenn hans holøks kom derpå.
- 27a

Og siden derefter kjøte Svend tømmeret ned i elven, og siden der av Hans Larsens dreng med hans holøks merket.

Og tilstod enn ydermere at det annet tømmer som Laurs Laursen selv ladet hugge, blev hugget lenger opp uti samme skog.

Hans Larsen som uti egen person møtt, og forskrevne Svend Tveitas tilstand vedstod, og refereret seg til L.L.B. 20. capt., og sa seg at ville holde mender på åstedet til at granske og skjønne på hvis part mest skal være hugget.

27b Laurs Laursen derimot svarte, og sa seg med hans tjener nu her for retten at ville bevise, at om ennskjønt Hans Larsen skulle kunne tilegne seg nogen skoghugst på hans part, at det langt forhen meget mer enn samme lod kunnet tåle, er uthuggen. Og fremla nu sorenskriver Jacob Bertelsens dom utstedt av åsteden Semmen den 9. desember 1669, hvormed Laurs Laursen vil bevise at forskrevne tømmer er huggen uti nordre Semmen skog etc.

For det tredje Laurs Laursens tiltale til Truls Semmen formedelst han har merket, med Ingebor Hansdatters merke, 20 tylter tømmer som Laurs Laursen selv ladet hugge uti nordre Semmens skog, og nedkjørt og med hans merke først merket, og Truls det siden merket uti elven.

Truls Søre Semmen derimot svarte, at samme tømmer var likesåvel huggen uti Søre Semmen som i nordre Semmen. Og ei benektet samme tømmer som han sa at være hugget synderst i mastehugsten i Semmenskogen der som det annet forskrevne omtvistende tømmer var hugget, jo som forbemeldt at ha merket, siden det nedkjørt, og ungefehr to tylter derav merket i elven med Hans Larsens merke, hvilket og med hans Larsens holøks skal være hosmerket. Det dog Hans Larsen sa seg at være ubevisst.

28a Laurs Laursen formente at alt forskrevne omtvistede tømmer vør være hannem hjemfalden. Og dersom nu ei nogen endelig dom i saken kunne passere, da erbød han seg til, at hvis enten Hans Larsen eller Truls Semmen noget av samme tømmer ved retten kan gjenvinne eller vorde tilkjent, da dennem med likeså godt umerket tømmer på like steder for like pris fullkommen igjen at restituere, uti henseende til hva ulempe av slik mismerkning kunne forårsakes, i synderlighet det først av hans folk merket, og inngav sitt innlegg.

Hvorom er denne sinde således forefunden, at hva seg belanger den tvistighet imellem Laurs Laursen og Hans Larsen om det uti forskrevne deres felles skog hugne tømmer, som Laurs Laursen først ladet merke, med foregivende han bevislig kan gjøre at på Hans Larsens part for lengst tilforn at være mer huggen enn hans lod kan tåle, og Hans Larsen derimot til des granskning og kjennelse seg til åstedet refererer, da synes det nærmest og billigst, at samme deres stridighet på åsteden til dannemenns skjønn og kjennelse bør innstevnes, og enhver da føre sine prov og vidnesbyrd.

28b Og eftersom Laurs Laursen samme tømmer først ladet merke, som ellers en stor del tømmer uti samme elv derforuten skal have, da til den ulempe han seg av samme mismerkning, i synderlighet fordi Hans Larsens hengsle skal være ovenfor Laurs Laursens, kunne befrykte, synes billigst at Laurs Laursen tømmeret bør følge, og efter hans erbydelse dertil at svare som forbemeldt.

Iligemåde og dit av Truls Semmen merkte tømmer som Laurs selv ladet hugge, og først merket og nedkjørt, hvilket Truls beretter så vel uti søndre og nordre Semmen skog at skulle være

huggen, dog slik hans foregivende uten nogen nøyaktig bevis, bør og samme tømmer Laurs Laursen at være "følgachtig".

Og om Truls Semmen synes seg dertil nogen rett, da den efter lovlig bevis ved retten at søke. Hvis ikke da Laurs Laursen sin regress til ham for slik an-----, og hvad forhindring seg deruti tilføyet, fri og forbeholden. Og for slik hans formasternhet efter lov og rett at lide og innstå etc.

29a Belangende det fra siste ting prolongerte stevнемål som Jacob Luth og Laurs Laursen hadde innsevnet en del prov, nemlig Nils Nes, Østen og Knut Tossevika, Torkild Blakstvet, Knut Skagnes og Murette Engebretsdatter, at prove som Skagnes eiedeler og utvei samt Bjørnevannet, hvilke prov alle sammen tilstede, men eftersom hr. lagmann Hørgen Phillipsen, som samme prov angår, ved hans fremsendte missive ei til des anhør vil bequemme, førend lovlig stevнемål eller varsel, har citantene vedtaget, ham ved ny stevнемål dertil igjen at innkalle.

29b Laurs Laursen på egen og hans medborgerers vegne, tilspurte samtlig tilstedeværende almue av Soknedalen, om ikke jo alle tverrelver og vassdrag er mest til nøtte, og brukes bekostendes av almuen selv. Item om der er nogen tverrelv eller vassdrag som ikke jo hitintill er brukt og begynt at brukes med tømmerbruk. Så og om enhver ikke jo hatt deres fri og ubehindret handling og solgt deres tømmer til hvem de ville. Hvortil de svarte, at de samme tverrelver og vassdrags bruk og nøtte selv bekostet, undtagen hvis sr. Jacob Luth til sine masters utførsel deruti kan ha bygd og bekostet, og ei nogen andre. Ei heller er der nogen tverrelver eller vassdrag som jo hittil har vært brukt og anfanget med tømmerbruk som enhver sitt holde ved like. Og har derav hatt deres ubehindret bruk og solgt des tømmer til hvem de ville. Hvorefter Laurs Laursen var tingsvitne begjærendes.

I ligemåde tilspurte Laurs Laursen samtlige tilstedeværende almue av Ådalen om efterskrevne tverrelvers bruk:

1. Om en tverrelv kalles Velleren (Væla) har sitt utløp gjennom Laurs Laursens eiedeler ved Hen, og der igjennem fåes tømmer fra samme eier og allmenning. Hvortil de svarte at det var således i sannhet, og at Laurs Laursen hadde ladet gjort bekostning uti samme elv til tømmerens bruk og utførsel.
2. Om Summedalselven (Somma) hvor den har sitt utløp, og om den ikke også tilforn med tømmerhandling har været brukt. Hvortil de svarte at den har sitt utløp fra Samsjø igjennem unge Hans Hansens og Ingebor Hansdatters eiedeler og ut i Storelven (Begna). Og uti samme elv har vært brukt tømmer langt førend der nogen tid er bygd dam ved Samsjø av de Hadelands folk.
3. Om Vestre Bjørnevannselv, des utløp hvor den går ut igjennem, og hvem der først har bygd dam og hatt bruk i samme elv. Hvortil de svarte at hun utgår fra bemeldte Bjørnevann (Bjonvannet), og igjennem Jacob Luth og Laurs Laursens eiedeler til Skagnes' på den ene og Haffuervigs (Håvervikas) eiedeler på den annen side, og så ut i Storfjorden Sperilden. Og at Knut Skagnes og Engebret Bleken først bygde dam i samme elv og førte der tømmer ut. Og var enda vel noget tømmer brukt der tilforn, dog med besvær førenn dammen ble bygd. Men nu siden kan der utdrives uten nogen synderlig besværing.
4. Om Torsjøelven, hvor den har sitt utløp, og hvem deruti har brukt. Hvortil de svarte at samme elv har sitt utløp fra Torsjø og ganske fra første til siste utløper igjennem Nes eiedeler og ut i Storelven, kalt Beina (Begna). Og ei nogen annen hatt bruk deruti uten allene Nes

30b besittere til deres landherrer. Og der har alltid vært brukt foruten dam., så vel som ennu når man vel passer på flommen.

5. Om Urula, hvor den har sitt utløp og hvorledes deruti har vært brukt. Hvortil de svarte at hun kommer fra fjellmyrer og småvann, og har sitt utløp igjennem Nes eideler på begge sider, halvanden milsvei, som er til hennes utgang uti Storfjorden Sperillen. Uti hvilken elv i langsommelig tid har; uten nogen dam; vært brukt tømmer av Nes'is besittere, samt av bøndene i Hedals annex, enhver på sine eiedeler. Og Nes'is besittere alltid så vidt de kan minnes, hatt deruti deres bruk, så vidt Nes'is eiedeler seg strekker, som nu er Jacob Luth og Laurs Laursen tilhørig.

Flere navnkundige eller brukelige elver visste de der ei at være, uten noen små bekker, som enhver følger og bruker som de er berettiget på enhver sin grunn. Hvoretter var Laurs Laursen tingsvitne begjærendes.

31a Elling, Erik og Gudbrand Nes fremkom for retten og var av samtlige almue og av retten begjærendes deres sannferdige vidskap og tilstand om deres påboende gård Nes i Ådalen, des ulykkelige hendelse ved den skadelige ildebrann nestforleden vinter. Hvortil all almuen svarte, at dennem vel bevisst samme gård forleden vinter noen dager før jul er ganske mest avbrent med alt høy og korn, og ei mer sparet enn årstue og fehusene. Hvorefter de var tingsvitne begjærendes.

31b Jørgen Larsen på Bjørke ved en rigens stevning, dat Akershus 3 mari, hadde hitstevnet og uti rette fordret Jens Nilsen Drolshammer, Anders Tronrud, enken Hjælmerud, Lars Støvern, Ola Støvern, Gjest Støvern, Nils og enken Borgerud, alle boende i Norderhov prestegjeld, dennem tiltalende formedelst de ulovlig skal ha forhugget deres brukende plassers tilliggende skog til sagtømmer, og det imot jorddrottens vilje og minde solgt og avhendet. Hvorfor han formenende ei allene bør ha forbrutt hvis sagtømmer som nu allerede befinnes at være fremkjørt eller og uti skogene beliggende, samt og for skogskade og omkostning at innstå etc.

De innstevnte møtte, nemlig Jens Nilsen Drolshammer, efter tilspørgelse bekjente, at han har forleden samme sommer og høst hugget i Drolshammer, Jørgen Larsen tilhørig skog, tyve tylter tømmer, som ennu ligger i skogen, undtagen to tylter, som han selv bekjente at han hugget imot hans husbonds og landherres minde eller tillatelse.

32a Enken Hjælmerud, ved hennes sønn Halvor Arnesen møtte, og bekjente at han og forleden sommer og høst; dog uten landherrens bevilning; har hugget en del tømmer og utkjørt og Jørgen Larsen påkostet. Nok noget lite på isen, som Jørgen Larsens tjener, Mikkell Engebretsen, som det merket og annammet. Og skal samme tømmer vært 20 tylter.

Lars Støvern iligemåde endel hugget, hvorav to tylter fremkjørt, som Jørgens tjener siden annammet, Bekjente dog dertil ei at have hatt forlov av sin landherre. Men sa at måtte gjøre det for tvang.

Ola Støvern bekjent iligemåde at han hugget og fremkjørt 26 tylter tømmer, foruten en del i skogen beliggende. Hvilket han beretter og at han solgt til Simen Larsen, og Jørgen Larsen ved sin tjener det siden "ertapped" og merket ved Kastet. Gjest Støvern bekjente iligemåde at at hugget ungefehr ti tylter, hvorav to tylter og fire stokker merket av Jørgens tjener, som utkjørte det.

Nils Borgerud på egne og sin moders vegne bekjente at ha hugget forleden år, som ennå i skogen er beliggende, 14 tylter, som og med Simen Larsens holøks merket.

32b Anders Tronrud ei selv møtt, men Jørgen Larsens tjener Mikkel Engebretsen berettet hos ham at ha merket og annammet to tylter, foruten en del som uti skogen er beliggende.

Peder Finne iligemåde innstevnet formedelst han og innfallen uti Jørgen Larsens skog til Støvern, som Lars påbor, Hvilket Peder Finne og for retten selv bekjente, at han med leilendingens bevilgning har der hugget ti tylter tømmer som ennå i skogen er beliggende med Laurs Laursens merke på.

Ingen av forskrevne innstevnte kunne forklare at de nogen tillatelse av deres jorddrott til samme tømmerhugst har hatt.

33a Jørgen Larsen inngav en arrest som han på samme tømmer ladet gjort, dat. 3. april 1671. Item hans Excel. hr. visestatholders resolution og befaling om samme tømmer uti arresten at forblive inntil sakens utgang etc. dat. Christiania den 9. april 1671.

Jørgen Larsen formente efter slik forinnført medfart, at forskrevne tømmer bør være hannem hjemfallen, med samt omkostning, vold og landnamb efter loven etc.

Simen Larsen av Bragernes ved sin sagfogd Bård Olsen lot inngi sitt skriftlige innlegg og innsigelse, at han forskrevne tømmer av bøndene kjøpt, som han formener for et "frelskiøb" at bør beholde, eftersom han det i deres trang derpå forstrakt, efter des vitløftigere bemeld, dat. Bragernes 31. mai 1671.

Iligemåde fremla en videmeret copie av Christiania by nådigste privilegier, hvorefter han vil formene ham som en borger slik handling fri og ubehindret etc., dat. 16. 9br. 1670.

33b Videre av partene på enten sider ei veret at inngive eller forebringe, men av Jørgen Larsen begjæret dom i saken efter hans påstand som forbemeldt.

Efter hvilken saks leilighet er herom såldes for rette forefunden og avsagt, at efterdi landsloven L: L: B: 50. capt. en leilending ei tilstedes slik skog- og tømmerhugst imot sin jorddrott og landherres vilje og forlov, og hvis han derimot mer virker enn ham derved tilloddet, det at tilhøre jorddrotten, item L: L: B: 19, at hvor man finner noget hugget uti sin skog eller mark, må han det sakesløs hjemføre.

34a Hvorimot den forinnførte copie av Christiania by nådigste givne privilegier ei i nogen måte kan forstås til nogen impediment eller forhindring, og som det er noksom bevisligt og uimotsigeligt at samme omtvistige tømmer er huggen uti Jørgen Larsens skoger, og han det på sine egne egedeler antroffet og ladet arrestere, bør forskrevne tømmer hannem at være hjemfallen. Dog efter billighet at betale bøndene for deres hugst og kjørsel.

Hvoruti Simen Larsens protestation og innsigelse ei kan eragtes for lovmessig at gjøre nogen forhindring. Medens hvis han synes seg forurettet og misholden, har han dertil lovmessig søkning hos leilendingene at være berettiget, etc.

**Alminnelig saking på Gomnes tingstue i Hole
den 8. juni 1671.**

Overværendis Ko. ma. fogd, erlig og velfornemme mann sr. Christen Christensen, bygdelensmannen Jon Stadum, samt efter skrevne 12 lagrettesmenn; som uti drapssak tilnevnt; nemlig: Jul Rud, Gudbrand Gomnes, Knut Leine, Peder Svarstad, Johannes ibid, Knut Ullern, Jon Sørhol, Anders Sørum, Ola Gjesvold, Torbjørn Børgen, Tore Fekjær og Ola Rud, samt Ola Leine.

34b Hvor da først er opplest og publisert forinnførte Kongl. ma. og hans Excel. hr. stadtholders breve og befalinger, de samme som forbemeldt den 6. hujus på Norderhovs tingstue publisert etc.

Kongl. mayst. fogd sr. Christen Christensen nu hans Excel. hr. stadtholders utstedte citation dat. 28. marti sist avvigt, hitciteret og uti rette fordret Mathias Finde på Krokskogen boende, formedelst han forleden vinter uti faste skal ha begivet seg uti uenighet med Lars Mogensen Finde, og hannem med kniv drept og ihjelstukken på en gård kalles Haug i Lommedalen uti Akers fogderi, der de begge på deres hjemreise til Krokskogen været. Formente han derfor bør lide efter loven M: B: I etc.

Item til prov uti samme drapsak hitstevnet Steffen Finde på Krokskogen, Ellef Haugen, Jens Haugen, Ola Haugen uti forskrevne Lommedalen, efter derom som stevningens videre formelding etc.

35a På innstevnte Mathias Findes vegne møtte hans kvinne Lisbet Henriksdatter. Og av de innstevnte prov møtte Steffen Finde, Ellef Haugens kvinne Sigri Hansdatter; sa henns mann Ellef var sjuk; Jens Haugen i egen person. Ola Haugen; eller nogen på hans vegne; ei møtt; de andre sa han var uti forfald.

Og ble eden for provene opplest, hvorefter de avla deres ed, og provet enhver for seg som efterfølger.

35b Steffen Larsen Finde provet at forleden fastelavnssøndag var han ifølge med fornevnte Mattias Finde og Lars Magnussen Finde ifra Bærumverket og til Haug i Lommedalen, og Mattis hadde nogen føring på sin slede, deriblant var to pund flek og 1 qtr. salt. Da sa Lars til Mattis, hva begjærer du for du fører dette opp for meg. Hvortil Mattis svarte. Vi har intet behov at snakke derom, din fader har bedet meg jeg skulle føre opp denne føringen. Sa sa Lars, jeg har intet behov at fante på deg, her er vel så mange merrer i bygden at jeg kunne få det oppført. Mattis svarte, så kan du ta ditt salt og føring og gjøre av hvor du vil, om du vil ikke la det ligge på sleden, Sa sa Lars, er du så stor på det, at du skal så snakke, og Lars hadde da en kniv i hånden. Så tok Mattis også sin kniv opp. Rente de til imot hverandre, og hadde knivene i sting imot hverandre. Da sa Lars først til Mattis, stikk til. Og Mattis svarte, stikk du til. Da kom en bonde av Lommedalen kjørendis, ved navn Halgrim, og spurte hva larm det var. Bad dem lade blive sådan lapperi og gjemme deres knive. Så gjemte de begge deres knive, og Halgrim tok Lars på sin slede og kjørte fra Mattis og Steffen. Og Mattis og Steffen kjørte efter til Haug. Og Mattis sa underveis til Steffen, det var vell jeg ble av med den karen, inntil så lange "aled" (?) går av hodet på hannem, at han da kan besinne seg. Som de da kom til Haug sa Steffen, her går jeg inn og ber om hus. Og gikk så inn i huset og bad om herberge, og lot oppslå varme eftersom det var om kvelden i skomringen. Og blev derinne nogen stund og varmede seg, mens Mattis og Lars var utenfor. Og som han der satt, kom Jens Haug løpendes inn til ham, og ropte kom ut, Lars er stukken, kom ut og hjelp oss ham inn, som han også gjorde. Og de bar ham inn på gulvet. Videre 36a hadde han ei herutinnen at prove, som ham kunne være vitterligt, etc.

Jens Haug prøvet, at Lars Finne kom til hannem samme tid på Haug og bad om "en liden dot høe till øgen" (en liten dott høy til hesten), som han og gjorde, Og gikk hen og gav "øgen". Imidlertid løp både Lars og Mattis Finne inn i Jens'es stue. Og som Jens kom inn i stuen, stod de begge og vendte ryggen imot ilden og varmede seg. Og stod og snakket hverandre på finsk mål, så han ei kunne forstå. Som de så hadde stått en stund, gikk Lars ut og skulle se til hesten, og Mattis gikk så ut efter. Og mente de da hadde vært hende ved låven. Så snakket de noget sammen, dog på finsk; og Mattis satte seg på sleden og Lars gikk fremefter på marken. Og de snakket meget hårdt til hverandre, hvorfor Jens løp inn i den anden stue til hans broder, og sa til Steffen Finne som der var inne, og bad han ville gå ut, eftersom Jens ikke kunne forstå hva de snakket. Og Jens vendte seg på gulvet og bad Steffen gi seg noget tobakk. Som Steffen svarte ei at have nogen malet, gikk så Jens allene ut i gården igjen. Og som han utkom, så kom Lars til ham midt på gården og sa: Jeg må gå inn i Jesu navn og hvile meg hos eder i natt. Og som Lars tok i dørklinken, og ville gå inn, seg han ned til jorden. Da ropte Jens at de skulle lukke opp døren for Guds skyld, Lars dåner. Og Lars kunne intet tale med dem den tid. Så tok de og la ham inn på gulvet, og sendte bud til sin granne Ola Haug, at de ville komme ned og se på ham. Men de var da i seng. Kom dog allikevel ned og var hos dem en tre timer. Og som det led hen mot midnatt, da begynte Lars at vende seg på gulvet, og bad om litt drikke. Og som de hadde gitt hannem drikke, kastet han seg om og la seg nesegrus på buken. Siden snakket han ei mer, men døde straks på stedet. Og der de siden kledde av ham, så de at han hadde tvende sting, det ene i armen og det annet under armen inn i livet. Og den tid at Jens, som forbemeldt, kom ut på gården imot Lars, da kjørte Mattis Finne sin kos, og ropte til Lars og sa: Bi, jeg skal stemme blodet. Men Lars svarte, det kan være dermed, og Mattis kjørte sin vei. Videre hadde han ei heruti at prove, undtagen, som han end nu siden erindrede, at Mattis kom igjen til dem om natten, litt førend Lars døde, og stod hos dem en liten stund i stuen og sa: Gud bedre meg alt det jeg kom denne vei i dag. Og sa Gud bedre meg for min kone og små barn. Rystet så på Lars og bad han ville tale med ham. Men Lars kunne intet svare hannem. Sa Mattis til Steffen Finne; som og da var hos; stem du hans blod, eftersom han kunne dermed. Da sa Steffen, har du stukket ham mer enn ett sting. Svarte han at han det ikke visste. Så gikk Mattis på døren og sa: I morgen tidlig skal jeg lyes hit og se hvorledes det lider med hannem. Kom så om morgenen tidlig dit igjen, og som Jens'es kvinne berettet ham, eftersom Jens var gåen bort om morgenen tidlig, førend Mattis dit kom.

37b Dette iligemåde vidnet og tilstod forskrevne Steffen Finne; eftersom han det ved forinnførte hans provning ei erindrede. Sa og at han var der om morgenen den tid Mattis igjen der kom. Og som han kom inn, sigendes hvor lever han, hvortil Steffen svarte, Gud må vite hvordan han lever. Da sa Mattis, han er vist død. Steffen svarte, jeg er redd derfor, han er vist død. - Og Mattis sa, Gud bedre meg fattig mann, for reise jeg har gjort, og løp ad døren. Og siden så hannem ei mer, etc.

38a Sigri Hansdatter; Ellef Haug'es kvinne; hvorvel hun ei stevnet, møtte på hennes manns vegne, og efter avlagede ed, dog prøvet sine egne ord således, at hun eller hennes mann ikke visste av at Lars Finne var stukken, førend Jens Haug kom inn og sa dem det. Og bad dem for Guds skyld komme ut og hjelpe dem Lars inn. Han er vist død ute i svalen. Så gikk Steffen Finne med hennes mann og henne ut, og bar ham inn i Jens Haugs stue og befant like sådan som Jens Haug derom forhen prøvet haver. Så og om Mattis dit kom, og hva ord hva taltes, prøver hun enstemmig med fornevnte Jens Haug. Dog var hun eller hennes mann der ikke den tid han døde. Videre hadde hun ei herutinden at prove.

Innstevnte Mattis Finnes kvinne, Lisbet Henriksdatter, som for retten tilstede, ble tilspurt om hun hadde eller visste noget som imot forskrevne søkning som kunne komme hennes mann til befrielse. Hvortil hun lot svare ved Henrik Eskildsen Finne; som sagde hennes ord; eftersom hun

ei selv kunne tale norsk; at hun ikke noe herimot vet at kan ha, eftersom hennes mann ei har vært hos henne siden den uløkke ble gjort.

Efter forskrevne omstendigheter og forinnførte prov, protestered og formente kongl. ma. fogd, at han bør lide på sitt liv, og hans boslodd til hans k. ma. at bør hjemfalle, helst efterdi han formener ingen av de forinnførte prov kan tjene ham til hans livs befrielse, etc.

38b Da eftersom vi efter forskrevne prov og vidnesbyrds flittigst overveielse, ei noget derav kan befinde eller fornemme, som fornevnte Mattias Finne herimot kan tjene til nogen befrielse, hvorfor vi velbemeldte kongl. mayts. fogds protestation og irettesettelse ei med nogen føye kan vite at frafalle, medens herutinden således for rette dømt og avsagt, at fornevnte Mattis Eriksen Finne for slik forskrevne hans begangen drap, bør at lide på sitt liv, og hans boslodd til hans ko. ma. at være forfalden.

Uti de øvrige saker er retten betjent med efterskrevne seks lagrettesmenn, nemlig Knut Leine, Kristen Gomnes, Torbjørn Børien (Børgen), Gudbrand Gomnes, Ola Rud og Tore Fekjær).

39a Hvorda Morten Nilsen boende på Stor-Hverven i Stange sokn på Hedemarken, ved hans fullmektig Hans Nilsen, ladet inngi en rigens stevning, dateret Akershus 4. januari 1671, ved hvilken han har hitstevnet og uti rette fordret velaktbare mann Jacob Luth, hans søkende og tiltalende for 404 rdr. ham efter obl. skyldig, som forpliktet inden månedsdag at betale, og deruti ha holde ham skadesløs, som ei skal være efterkommet. Formente han det med tilføyede skade, interesse og omkost bør betale efter derom samme stevnings videre bemeld. Dernest fremla Jacob Luths til be.te Morten Nilsen utstedede obligation på forskrevne 400 rdr., dateret 27. mai 1670.

Nok inngav en regning av Peder Pedersen, der samme penge skulle vært betalt til; som han av des misbetaling over skadefang og interesses omberelse betager, dat. Christiania 21. augusti 1670.

39b På innstevnte Jacob Luths vegne møtte som befullmektiget Lars Sørensen. Sagde at efterdi Sr. Jacob Luth har ladet tilbyde Morten Nilsen capitalen som hans obligation pålyder forleden markets tid i Christiania, og han denne da ei villet vedtage, formener han Jacob Luth ei pliktig hannem til nogen hans pretenderende rente, skadeslidelse eller omkostning av svare. Erbydende derhos noksom igjen til Morten Nilsen at vil overdrage det gods som han av hannem for samme penge bekom. Forklarte og derhos at både odels- og leilendingsskatt av samme gård, nemlig søre Sætrang, ennu reterer for anno 1668, som skal være forfallen førend Jacob kjøpte gården, som skal beløpe seg til 29 riksdaler 6 sk. Denne sak er oppsatt til neste ting.

Hr. Lars Madsen ved lensmannen ladet en del innstevne for resterende regift, nemlig:

Gudbrand Fjeld ½ sold korn. Ei møtt.

Gudbrand Hundstad 1 sold korn.

Bård Leine 1 sold.

Ola Gjesvold 1 sold.

Kristoffer Fekjær 1 sold.

Hans Solberg 1 sold.

Item førsel og holding: Peder og Ola Svarstad for efterstående landskyld og julemarker for anno 1669, som av deres påboende gård efter kirkens jordebok årlig avgår et halvt sold, som de seg på hverandre forskyter at skal betale. Er samtlige forelagtr innen neste ting at gjøre riktighet med presten herom, eller da at lide dom.

Anno 1671 den 28. juli

40a

etter en rigens stevnings tilhold er retten betjent på åsteden imellem Bjørke og Mo, om deres eiendoms tvistighet.

Og det med efterskrevne 12 lagrettesmenn, nemlig Johannes Svarstad, Torbjørn Børgen, Ola Gjesvold, Siver Gjesvold, Jul Rud, Peder Svarstad, Knut Ullern, Gudbrand Hundstad, Lars Onsaker, Kristen Gomnes, Anders Vik og Kåre Bønsnes. Overværendis Ko. Ma. fogd, velfornemme mann Christen Christensen, og uti bygdelenmannens sted Lars Sørensen.

Kom for oss uti rette erlig og velforstandig mann Jørgen Larsen, vohnhaftig på vestre Bjørke, som efter omrørte rigens stevning hitstevnet og uti rette fordret Ragnhild Jensdatter boende på Mo, og hennes sønn Jens Nilsen, formedelst de imot rett og billighet skal ha innfalden uti hans brukende gårdes eiendom med rødning og bygging etc. Formenende de samme ulovlig åvirkning bør ha forbrutt med vold og landnambs bøter, samt denne saks omkostning. Om hvilke gårders eiedeler av oss uti stevningen befales at gjøre skjelne og dele etc.

40b

Item med samme stevning hitstevnet Sr. Jørgen Phillipsen, viselagmann i Opplandene, og Gudmund Poulsen i Fredrikstad lagsogn boende, som med eiere uti Mo, om de seg noget med denne sak vil befatte.

Iligemåde hitstevnet Ko. ma. fogd Sr. Christen Christensen, som på Ko. ma. vegne følger et halvt skippund i Bjørke. Samt ellers innstevnet; som uti stevningen befales hvis andre interesserede eller og de ved vitne herom kan gjøre nogen forklaring, efter derom samme stevnings vidløftigere bemeld. Dat. Akershus den 3. Marti 1671, som for de interesserede befinnes at være lovlig lest og forkynt efter dessen oppskrifts utvisning.

Av de innstevnte møtte uti rette så som på Ragnild Moes og Jørgen Phillipsens vegne Even Ellingsen. Jens Nilsen uti egen person møtt. Så og monsr. Christen Christensen uti egen person. Og blev på Jørgen Phillipsens vegne fremlagt hans innlegg dat. 12 juli 71, hvoruti han foregiver allene at være en pantemann til hvis han følger uti Mo, og formener odelsmannen selv hertil bør stevnes og kalles. Hvilket var og de andre vederparters påstand. Hvorimot bevistes og forklaret med den seneste forfattede matricule, som av Ko. ma. fogd fremlagt; at da samme gård er angiven at være efterskrevne lodseiere tilhørig, nemlig Jørgen Phillipsen 1 skpd 7 lpd med bygsel, Gudmund Poulsen i Fredrikstad 1 skyld 7 lp med bygsel, og den brukende selv 16 lpd uten bygsel.

41a

Nok foregav Even Ellingsen at hans fadersmoder Ragnild Mo og hennes sønn ved en sær rigens stevning har ladet innstevne en del prov uti denne sak, som han påsto og formente først burde tages til forhør førend Jørgen Larsens prov. Hvoruti hannem dog ei kunne med rette bifalles, efterdi Jørgen Larsen som saksøker først har ladet stevne, og derfor ei med billighet har kunnet fornekte hannem sine innstevnte prov jo først at tages til forhør, som er disse efterskrevne nu i retten tilstede, nemlig: Guru Engebretsdatter på Rakkestad, Åse "Haalechsdatter" på Rå og Marta Pedersdatter på Sonerud, Karen Jørgensdatter Sørum, som og til provs innstevnet, liggende ved sengen og ei selv kan møte. Hvilke efter avlagt bogered provet enhver for seg som følger: Guru Engebretsdatter efter avlagde ed provet som følger, at den tid hun var hjemme hos hennes fader Embrit som bodde på Bjørke, og gjetede fe, da drev hun hans fe alltid uten nogen motsigelse på moen; som nu omtvistet; over alt så vidt det derpå kunne rekke. Hvilket hun berettet at kan være for ungefehr 40 år siden, og vel noget mer, eftersom hun sa seg henved 60 år gammel. Iligemåde provet hun at de tider hadde hennes fader og fri og ubehindret hugst i skogen på moen til deres ildebrand og gårdfang, eftersom de den tid ei brukte med nogen lastehugst. Nok provet hun at de tvende lykker; samt den bråte; som Mos besittere har innhegnet på begge sier, så som i øst og

41b vest ved veien til Norderhov, at der var på de tider intet annet enn skog og øde mark, hvor hennes foreldre og hadde deres fri og ubehindret fedrift, likeså og der som de nu kaller Myrstuen. Men der sto ingen hus eller stue på de tider. Videre hadde hun ei at prove. Og som hun av Jørgen Larsen tilspurt om hun visste at enten hennes foreldre eller andre Bjørkes besittere nogen tid gav Mos besittere noget for førnevnte fedrift og skogshugst, hvortil hun svarte at hun aldri var bevisst de dennom noget i så måte givet eller betalt.

Åse Håleksdatter efter avlagde bogered provet, at hun tjente Stener Bjørke uti ni år for ungefehr 30 år siden. Og da hadde de deres fri og ubehindret fedrift over alt på moen og ellers, så og vidhugst og kjørsel, likesom Guri Engebretsdatter derom forhen vundet haver. Og hun ei heller vet de nogen tid gav Mos besittere noget derfor. Og end videre provet hun at den ene av forskrevne innhegnede lykker, som ligger på den østre side av veien, den brukte Bjørkes besittere så lenge hun var der. Men om de gav Mos besittere noget derfor, det visste hun ikke. Videre hadde hun ei at prove.

42a Marta Pedersdatter provet efter avlagde ed, at hun for 38 år siden tjente hos Engebret Stenersen som da bodde på Bjørke, og var der 3 ½ år. Og de tider hun var der, da hadde de deres fri og ubehindret fedrift over alt på moen, likesom Guru og Åse derom vundet haver. Og ei heller visste de derfor gav nogen betaling til Mos besittere. Og at hennes husband hugg tyri oppe på havnen og over alt hvor han kunne finne og brendte i tjæregraven. Det samme tilstod også Åse Håleksdatter, at hennes husband på Bjørke også brendte tjære uti samme tjæregrav.

42b Videre eller flere prov var; av Jørgen Larsens; ei tilstgede etc. Jørgen Larsen tilspurte både Ragnild Moe som selv i retten tilstede, så og hennes fullmektig, så og hennes sønn Jens Nilsen, om de hadde forskrevne hans prov noget at hunne beskyldte, som kunne forhindre dennem fra samme deres provning enten for uærlighet eller beslektnings skyld, hvortil de svarte nei, at de dennem i så måte ei hadde noget at beskyldte etc. Dernest produseret førnevnte Ragnild Moes fullmektig en rigens stevning, dat. Akershus den 17. juni 71, hvorved hun har innstevnet en del prov i samme sak, nemlig, Søren Bjørnstad, Halvor Løken, Gudbrand "Fiursrud" (Fjulsrud), Torbjørn tilholdendis i Sonerud, Helge Fekjær, Asbjørn Sandseter, Paul Veisten og Johannes Dahl. Til samme prov at påhøre og hitstevnet Jørgen Larsen og hans lodseiere uti Bjørke, nemlig Ko. ma. fogd Christen Christensen, Ole Torstensen den eldre i Christiania, Gudbrand Ultvet og Kristoffer Hallum i Norderhavs prestegjeld. Hvilke samtlig møtt undtagen Ole Tostensen. Nok ved lensmanns stevning hitstevnet Halvor Opperud og Siver "Vexsall" (Veksal) til at prove i saken, hvorav ikkun møtt Halvor Opperud, men Siver Veksal ei tilstede. Belangende Søren Bjørnstad som til provs innstevnet, opplyste Jørgen Larsen at være Ragnild Moe så nær besvogret, så han formente han imot loven ei bør til stedes heruti at prove. De øvrige tilstedeværende prov efter avlagde bogered provet enhver for seg som følger:

Halvor Løken provet at han er født på Rå, som ligger straks ved Bjørke. Og han kan minnes for mer enn 60 år siden, at både Guttorm Moe og Jens Moe de holdt seg til disse nu omtvistige eiedeler og det uti nord alt til en gjerdesgård som stod over åsen. Iligemåde tilholdt de seg alt utenfor den risgård som innestenger Bjørkeengen på den vestre side.

Jørgen Larsen tilspurte førnevnte Halvor Løken om han ikke visste at Bjørkes besittere jo også brukte uti denne omtvistende eiendom. Dertil svarte Halvor kanskje de kunne hatt det i minde.

43a Gudbrand Fjursrud efter avlagde ed provet, at han kan minnes på nogen og "førgetiuffge" år siden. Da brukte Jens Moe den lykke som ligger vestenfor Bjørke, nest østen opp til veien som går til Norderhov, og da hadde han aker i samme lykke, og det alt inntil risgården som innestenger Bjørkeengen. Førnevnte Gudbrand Fjursrud ble tilspurt om han visste eller kunne

minnes hvem der hadde oppryddet samme lykke, enten Bjørkes eller Mos besiddere. Hvortil han svarte at han det ikke visste. Og ellers sa han at det var løgn det Guri Engebretsdatter hadde prøvet, at der i hennes minde skulle ha stått skog østen for veien, efter som han mindes der ikke har stått skog i 40 år.

Den 29. juli
igjen på åsteden forsamlede

og blev da de andre prov forhørt, nemlig: Torbjørn Hansen tilholdendis på Sonerud, efter avlagde ed prøvet, at han for nogle og tiuffge år siden tjente Engebret Bjørke og tjente der ett års tid. Og da hadde Engebret Bjørke sin fedrift ubehindret uti moen, og ikke visste at han gav noget derfor til Mos besittere. Videre var han ikke bevisst.

43b Asbjørn Sandseter prøvet at han for nogle og 40 år siden tjente hos Engebret Bjørke uti fem år. Og samme Engebret tilforn hadde tjent på Mo hos Jens Moe. Og som der restet noe på hans lønn hos Jens Moe, da brukte han derfor den lykke som ligger østen for Norderhovsveien og vesten for Bjørke. Og gav Engebret Jens Moe derfor årlig en halv riksdaler, hvilket han således fulgt og brukt uti de fem år som Asbjørn tjente hos Engebret. Og for hugst og havn uti moen, slog han en dag på Jens Moes ødegård. Provet og at den risgård som går fra Bjørkeengen og på den østre side opp til allmannses veien, den holdt de vedlike på Bjørke, og de på "Froug" (Frok) derimot igjen (!). Og den risgård holdt de således derfor på det de kunne holde deres heste hjemledis. Og de på Mo holdt seg til syden for samme risgård, og de på Bjørke og Frok den norden for. Jørgen Larsen tilspurte fornevnte prov Asbjørn, om han nogen tid var overværendis eller hørte på nogen forlikelse eller forening imellem Engebret Bjørke og Jens Moe om fornevnte lykkes bruk, leiemål eller avgift. Hvortil han svarte nei, at han visste ikke videre derav enn som hans husbond, nemlig Engebret Bjørke, selv sa ham. Videre hadde han ei at prove.

Helge Fekjær prøvet at hun for 50 år siden var hjemme hos hennes fader på Gile. Og da minnes hun at Jens Moe en gang satt og drakk hos hennes fader på Gile. Og da hørte hun at hennes fader bad Jens Moe at han måtte hugge noget løv samt ved til ildebrann ved Råsbrønnen. Videre hadde hun ei at prove.

44a Johanne Dal prøvet, at hun for 32 år siden tjente hos Jens Moe uti 4 år. Og da visste og hørte hun at når Engebret Bjørke skulle ha hugst og havn i moen, da måtte han be Jens Moe derom. Og derfor slo Engebret Bjørke en dag på Jens Moes ødegård. Jørgen Larsen tilspurte henne om hun hørte at Engebret Bjørke utlovet samme dags slått for fornevnte hugst og havn, hvortil hun svarte at hun det ikke hørte. Men hun visste det vel allikevel at han slog derfor samme dag. Og prøvet og at Engebret Bjørke brukte den lykke østen veien, for hans resterende lønn hos Jens Moe, eftersom Engebret hadde tjent Jens. Og hun hørte det av Engebret selv, at han gav derfor årlig en halv rdr. som han kvitteret uti sin resterende lønn hos Jens Moe.

Halvor Guttormsen Opperud; som efter lensmannens stevning til provs innstevnet; efter avlagde bogered prøvet at han for 40 år siden tjente hos Engebret Bjørke uti ett år. Og imidlertid han var der, visste han at de på Bjørke ikke kom lenger til bruks enn til den risgård som er imellem Bjørkeengen og den foromrørte lykke, og opptil en tverrgård som går over åsen. Og hva de brukte derunder for, hadde de i minde med Jens Moe. Jørgen Larsen tilspurte fornevnte Halvor om han visste om Jens Moe fulgte de eiedeler utenfor samme risgård, enten med rett eller urett. Hvortil han svarte, at han det ikke visste.

44b Ragnild Moes fullmektig tilspurte Jørgen Larsen om han visste nogen av de forskrevne prov noget at kunne beskyldte enten for nogen uærlighet eller i andre måter, som kunne være deres provning til hinder. Hvortil Jørgen Larsen svarte, at han det nu på denne tid ei så egentlig kunne vite.

Guru Engebretsdatter som i går provet, nu fremla en skriftlig innsigelse imot det Gudbrand Fjulsrud hennes provning i går beskyldt, hvorutinden hun tilsiger bemelte Gudbrand at være og forblive en åpenbar løgner, inntil han lovlig beviser hun annet enn sannhet at have provet.

45a Jørgen Larsen tilspurte Ragnild Moes fullmektig, samt hennes sønn Jens Moe, om de hadde enten noen lovlig adkomst eller utrast-brev, hvorefter de seg den omtvistende eiendel lovlig kan tilegne, og bevise at være berettiget. Hvortil de begge svarte, at efterdi Jørgen Larsen har stevnet og vil tilvinne seg eiendom, formener de han selv dertil bør føre behøvende bevis, og fremlegge adkomst og utrastbreve. Og formener at de forhen edtagne og førte prov, er dem allerede nok. Og hvis de ikke dertil skulle kunne eraktes at være fullkommen nok, da beroper de seg på at ville derpå forskaffe brev som nu ei tilstede. Men beretter at være hos deres medeier og rette adkomstmenn.

Jørgen Larsen påsto og formente at denne saks egentlige beskaffenhet av åstedens granskning bedre kan erfares, enn av de forhen førte prov. Fornemmelig og efterdi ingen riktig delesbrev eller delestener derfor findes eller innlegges. Hvorfor han formener at Bjørke og Mo tilhører samme omtvistende eiedeler tilfelles, i synderlighet efterdi ingen riktig dele derimellem findes at det nogen tid fra hveranden at være lovlig delt. Hvorfor han efter hans inngivne stevnings anledning og tilhold påstår og begjærer at begge gårdenes eiedeler må granskes og besiktiges, og eftersees hva eiedeler og utrast hver gård haver. Og derefter ham sin lod og dele efter hans gårds skyld og størrelse at må vorde tildelt. Og formente at de av hans vederparter påberopende breve som de foregiver at skulle finnes hos deres medeiere, ei herutinden kan ansees til nogen opphold eller forhindring, efterdi de og deres medeiere hertil lovlig stevnet og kaldet. Og enda siden hatt en måneds oppsettelse, så de desforinden hatt tid og respit nok at kunne forskaffet deres breve om de nogen hatt.

45b Hvorimot Ragnild Moes fullmektig protesteret og formente at Jørgen Larsen ei bør stedes nogen granskning eller dele førend alle deres gårds lodeiere er selv tilstede og overværendis.

Videre av partene på enten sider var nu ei at inngive eller forebringe, videre enn tvende domme, den ene imellem Mo og Frok, og den anden imellem Ragnil Moe og salig Johan Snell om foromrørte "myrstue", hvilke her av Ragnild Moes sønn Jens ble fremlagt. Hvilke dog formentes denne stridighet lite vedkom.

Saken er opptagen til den 11. augusti førstkommende. Og om partene imidlertid ei i minnelighet kan forenes, da at ervarte hvad vi herom for rett og billighet erkjenne. Til samme tid er Ragnild Moe og hennes sønn; med samtlige andre deres medeiere; forelagt at skaffe tilstede for oss uti rette hvad breve de seg påberoper og formener seg heruti nøttig og tjenlig.

Den 11. august etter fornevnte oppsettelse

de forhen innførte lagrettesmender med meg igjen på åsteden imellem Bjørke og Mo igjen forsamledes i Ko. ma. fogds samt bygdelenmannens overværelse.

46a Hvor da for retten igjen seg fremstillet citanten Jørgen Larsen i egen person, og på samtlige vederpartenes vegne Jens Nilsen Moe, som foregav at han de forhen påberopende breve ei ennu så hastig har kunnet erlange. Sa og at ha flere vidnesbyrd i saken og derfor begjærte nogen tids oppsettelse inntil de det kan bringe til veie. Hvorfor saken efter begge partenes consent og begjæring er oppsatt til førstkommende den 25. september. Og eftersom Jørgen Larsen begjærte av Jens Moe at navngi sine prov, det han og gjort og nommineret disse efterskrevne: Mikkel Klokker og Halvor Bråk, samt Hågen "Scharsiant", nok Bård Fjeldstad og Rolf By, item Ola By.

60b

**Rettergang på Oppegård i Sokendalen
6. september 1671.**

uti Ko. ma. fogd og bygdelenmannens overværelse, samt lagrettesmenn Erik Kroksrud, Jon Berg, Ola Kjos, Lars Støvern, Levor Slette og Fredrik Syverlørkke.

Fremkom Ola Gare av Nummedal, som ved lensmanns stevning hadde hitstevnet og uti rette fordret Nub Lundesgård for en rugbråte som han har oppryddet og sådd på en ødegårdseiger her i Soknedalen kalles "Seffuern", hvilken plass Nub Torkildsen Lundesgård har hatt av hannem til brukelig pant med all des tilliggende; efter derom fremlagte pantebrevs utvisning dat. 19. oktober 1663; inntil forleden 4 ½ uker før jul da han og Kolbjørn Haukedalen det igjen innløste. Formenende at efterdi godset innfrelst, at samme rugbråtes avgrøde bør hannem tilhøre.

61a På Nub Lundesgårdens vegne; efter skriftlig fullmakt; møtte Helge Ellingsen Berg, som foregav og forklaret at Nub har samme bråte oppryddet og bekostet for mer enn to år siden. Og derfor forment at efterdi han hatt det til brukelig pant med all des tilliggende, og imidlertid han hatt det i pant, har han som en bråte med stort arbeid og bekostning oppryddet, og desen avgrøde derfor bør hannem tilfalde.

Herutinden er således forefunden, at eftersom bevises med det fremlagte pantebrev, at Nub Lundesgården har hatt fornevnte omtvistige plass Seffuern med all des tilliggende til fri og frelses brukelig pant av Ola Gare, som hannom det og således ved samme pantebrev hjemler og tilstår, samt forplikter derutinden i alle måter at holde ham skadesløs, og som befindes at Nub Lundesgård den omtvistige rugbråte med arbeid og bekostning har oppryddet, brent og sådd imidlertid at pantet som forbemeldt stod hos hannom til bruks, og om han nu ei skulle nyde des avgrøde, synes det at han ei derutinden kan være skadesløs. Har vi derfor eragtet billig at Nub Lundesgård samme rugbråtes avgrøde bør nyte og innhøste.

**Rettergang mellom Skollerud og Veme
21. september 1671.**

61b Ao. 1671 den 21. september efter en rigens stevnings tilhold til rettens betjenelse på åsteden imellem Skollerud i Ådalen og Veme, som Narve påbor, vare med meg forsamlede efterskrevne 12 menn, nemlig: Jon Berg, Kolbjørn Haukedal, Ola Kjos, Levor Slette, Kristoffer Rud, Fredrik Syverslørkke, samtlig av Soknedalen, nok Rolf Heen, Jon Vågård, Jens Grønvold, Peder Hallingby, Torger og Anders Semmen, samtlig av Ådalen. Overværendis Ko. ma fogd Sr. Christen Christensen.

Fremkom da for oss uti rette erlig og velførnemme menn Sr. Jacob Luth og Laurs Laursen av Bragernes, som ved hans Excel. hr. statholders utstedde citation dat. 14. aug. nestavvigt, hadde til i går den 20. hujus hitstevnet; som i dag igjen i rette fordret, Narve Veme, tiltalende ham for

ulovlig åvirke på Skolleruds eiedeler på nogle års tid med tømmerhugst og bråter at rødde. Formenende han dem derfor efter dannemends taxering bør innestå med des bøter, samt kost og tærings erstatning etc.

Item ved samme stevning hitstevnet Erik Slevika av Krødsherad som og lodeier uti Veme, efter derom samme stevnings videre bemeld etc.

62a Innstevnte Narve Veme uti egen person møtt, og foregav at nedre Vemes eiendeler som Helge påbor, tager først imot Skolleruds eiendeler førend hans påboende gård øvre Vemes eiendeler vedtager. Og derfor formente han ei pliktig hertil noget bør eller kan svare, førend Helge Veme, samt Sr. Jørgen Phillipsen; som Narve foregiver at ha fått skrivelse fra det han og heruti interessered; hertil lovlig bliver stevnet. Forskynder seg også på hans verfader Erik Slevika, som han beretter at være beste mann uti hans påboende gård Veme, ei i dag her tilstede. Og foregav at han tillikemed hans verfader fornevnte Erik Slevika, samt ders prov; medhavende deres breve; møtte i går ved Søre Velsvatnet på Vemes eier, hvor han ei annet visste enn den påstevnte omtvistige åsted skulle være. Og at rettens betjenelse med menderne var forsamled i går her på Skollerud seter var ham ubevisst. Og eftersom han ikke visste at her skulle holdes nogen rettergang i dag, hadde han ingen breve eller prov nu med seg. Men de menn som i aftes var hos ham, sagde hannom ei anden bud enn at han skulle i dag komme til Skollerud og tale med fogden og skriveren. Og han spurte dem ad om der skulle bli nogen rettergang i dag, og om han skulle ta sine breve med seg. Da sa de at de visste det ikke. Foregav også at i "Vellestirn" (?) (Velstind?) går tre manns eier. Videre sa han denne sinde ei hertil kan have at svare, førend de fornevnte påberopende hertil vorder stevnet og møter i rette etc.

62b Jacob Luth og Laurs Laursen herimot protestered og formente fornevnte Narve Vemes forebringende ei kan eller bør eragtes billig at følge til videre utflukt og forfald i saken. Og imot Narve Vemes foregivende om Helge Veme svarte de, at Narve og han tvister om deres eiedeler og derfor ei kan vite hvorvidt Helges eiedeler kan komme herimot.

Herom ble partene på begge sider forenede således at de under samme stevнемål skal comparere uti rette til neste alminnelige saking, og da hver på begge sier ders protestation og bevislighet på begge sider at fremføre.

Rettergang på åsteden mellem Bjørke og Mo i Hole den 25. september 1671.

63a Den 25. september igjen på åsteden forsamlede, anlangende den tvistighet imellem Bjørke og Mo, efter oppsettelse fra den 11. augusti. De samme 12 lagrettesmenn som retten tilforn i saken betjent, undtagen Jul Rud, Kristen Gomnes og Kåre Bønsnes som uti forfald. Dog uti deres sted de andre tilstedeværende befullmektiget. Overværendis Ko. ma. fogd Sr. Christen Christensen, og uti bygdelenmanns sted Lars Sørensen.

Hvorda citanten Jørgen Larsen til prov uti saken hadde hitstevnet Kristoffer Engebretsen Hallum. Nok tvende beskikkelsesvitner, nemlig Mads og Hans Berg, som har vært uti beskikkelse hos Klemet "Harstuen" (Harestua?) tilholdende på en ødegård nemlig Hytten på Hadeland, at erfare hans videnskap og tilstand i denne sak, som de fra seg haver givet beskrevet under deres bomerker. Hvilke tvende prov seg og nu for retten fremstilled.

På Ragnil Moes vegne møtte hennes svoger og fullmektig Even Ellingsen, og formente at fornevnte Kristoffer Engebretsen ei heruti burde prove, eftersom Bjørke har vært hans foreldres

gods. Og vet ikke enten det er kommen fra dennem ved pant eller kjøp, og derfor formente han uti saken villig og interessered.

63b Jørgen Larsen derimot protesteret og foregav at hvis ringe del som Kristoffers foreldre været eiende uti den ene Bjørkegården, har de for lang tid siden solgt og avhendt til Jørgens formannsalig Johan Snell, så Kristoffer intet i samme gård er eiende. Hvorfor han formener at han ei kan "formeenis" heruti at prove sin sannhet. Efter hvilken omstendighet fornevnte Kristoffer Engebretsens prov ei er tagen ved ed.

Belangende det inngivne beskikkelse vidne av Mads og Hans Berg, hvilket de nu erbød seg til for retten med deres ed at ville testere, at de samme ord og bekjennelse av Klemet Harstuen på Hadeland hørt haver, samme beskikkelse dat. 23. hujus.

Hvorimot Even Ellingsen fremla et annet beskikkelse brev av Vexsell Hansen og Nils Stein, dat. 2. 7br. sistleden, at de og har vært uti beskikkelseviis hos fornevnte Klemet Harstuen og hørt hans tilstand og bekjennelse i denne sak, efter samme beskikkelse brevts innhold, hvilket de og erbød seg ved deres ed at ville testere, at de samme ord av ham hørt haver. Men eftersom samme beskikkelse vidne er meget stridig og uenstemmig "besanderlig" (?) efter en manns munn, som uti det siste beskikkelse confunderer det første, har vi ei heller tord oss underståed nogen av samme beskikkelse prov at tage ved ed. Ei heller nogen av samme beskikkelse holde oss efterrettelig etc.

64a Jørgen Larsen fremla; så som til bevisning at på disse omtvistige eiedeler tilforn har vært amaget; tvende stevninger, den ene dat. den 16. og den anden dat. den 20. juni 1659. Nok inngivet en forretning efter samme stevнемål dat. 8. juli 1659. Nok en beskikkelse dat. 30. november 1658. En arrest på en rugbråte og en linbråte dat. 14. augusti 1671. Og for det siste fremla Jørgen Larsen sitt skriftlige innlegg og protestation dat. 11. augusti nestavvigt.

64b Ragnild Moes fullmektig, Even Ellingsen, fremfordret efterskrevne innstevnte prov, nemlig Hågen Scharsiant, Ola Bye og Søren Bjørnstad, hvilke samtlige møtte tilstede. Jørgen Larsen ennu som tilforn protestered og formente at Søren Bjørnstad ei burde stedes at prove uti denne sak av efterskrevne årsaker som han foregav at forklared, 1. at han Ragnild Moe besvogret inden fjerde ledd, 2. At han og uti saken interessered formedelst det omtvistige ekeren som foregives at skal være bytt fra Bjørnstad til Mo, imot et annet engestykke, 3. at han og skal ha like sak med hannom at utføre om et støkke eng han fra Bjørke skal ha innhegnet etc. Efter hvilke omstendigheter vi ei heller har kunnet eragte hans prov at tages ved ed. De andre tvende prov, nemlig Hågen Scharsiant og Ola Bye efter avlagde ed provet som følger: Hågen Scharsiant efter avlagd ed provet som følger, at hans moder oppvokste på Mo, og hennes foreldre bodde på Mo. Og han hørte henne si, at de på Bjørke den tid ikke holdt seg til nogen eiedeler i moen eller utengjerdet. Og han mindes at for 46 år siden, da kom Stener og gamle Engebret Bjørke til Hågens fader på Skjørvoll. Da sa hans fader til dem, hvorfor drager I så sent fra seter med eders fe. Og Hågens moder kom gåendes i det samme til dem, Da svarte Stener og Engebret at de ikke før kunne komme hjem, førend de hadde slaged deres enger. Og hans moder sa til dem, det vet I vel likesåvel som jeg, at der er ingen utrast til Bjørke. Da svarte Hågens fader og sa til dem, kan I ikke gi Jens Moe gode ord, så får I vel lov at la et gå der i moen. Dertil svarte de, vi gjør hannom en dags arbeid for creaturet går der i moen, Videre hadde han ei herutinden at prove.

Ola Bye provet at hans moder oppvokste på Bjørnstad. Og han hørte henne si, for ungefehr 30 år siden, at de på Bjørke hadde ingen utvei, uten de skulle bede dem på Mo derom. Videre hadde han ei at prove.

65 a Jørgen Larsen imot forskrevne prov protesteret og forment at de ei kan eller bør tjene Ragnild Moe til nogen bestyrkelse, eftersom de prover efter andres ord, og selv ikke har nogen egentlig vitenskap om dets beskaffenhet, tilmed ikkun et prov på enhvers ord.

Nok fremla Even Ellingsen tvende beskikkelses tilstand, det ene dat. 20 7br 1659, det andet dat 20. oktober 1663.

Jørgen Larsen imot samme beskikkelser protestered, at de ei uti retten bør ansees eller følges, eftersom det er gjort efter andre ubeedigedes bekjennelse, ei heller så lovlig utvirket som det seg bør.

Nok fremla Even Ellingsen et gammelt pergamentsbrev som formenes at skal lyde på Mos utrast og eiedeler, gjort uti sal. høyloflig koning Eriks tid. Hvilket brev Jørgen Larsen sa at ha at beskyldte, med formening det ei så viktig at det kan tjene til nogen etterretning. Og derfor begjæret det uti retten måtte forbli til stede.

Og for det siste fremla Even Ellingsen sitt skriftlige innlegg på Ragnild Moes vegne, dat. i dag.

Videre av partene på enten sider efter tilspørgelse var ei at inngive eller forebringe. Hvorfor saken til betenkning er oppsatt til i dag tre uker, som er den 16. oktober førstkommende.

65 b

Rettergang på Sørum i Hole 25. september 1671.

Den 25. september efter en rigens stevnings tilhold, er retten betjent på Vestre Sørum med meg efterskrevne 12 lagrettes menn, nemlig: Knut Ullern, Gudbrand Gomnes, Lars Onsaker, Anders Sørum, Gudbrand Hundstad, Ole Rud, Torbjørn Børien (Børgen), Ola Gjesvold, Anders Vik, Johannes og Peder Svarstad og Ola Sørum. Overværendis Ko. ma. fogd Sr. Christen Christensen og i bygdelensmannens sted Siver Gjesvold.

66 a Fremkom da for oss uti rette erlig aktbare og velfornemme mann, Morten Lauritsen, Ko. ma. forrige tolder på Sand, som ved hans befullmektigede svoger og velfornemme mann Laurs Laursen lot inngive en rigens stevning, dat. Akershus den 23. august nest avvigt, ved hvilken han hadde innstevnet og uti rette fordret Hans Laursen, borger til Christiania og på Bragernes boende, formedelst han skal anmasse seg et skippund årlig landskyld uti vestre Sørum, som Morten Laursen for nogle år siden av de dertil odelsbårne har tilforhandlet, med vilkår Hans Laursen sine pantepenge at betale, som han ham og tilbøden. Formenende han sine pantepenge bør igjen at annamme og godset til Morten Laursen avstå med samt all derav annammede og oppebårne rettighet siden Morten det kjøpt, samt all herutinnen tilforårsakelig omkostning at erstatte, efter derom samme stevnings videre innhold og bemeld.

Til samme stevнемåls forklaring fremla Laurs Laursen en avståelse og fullmakt til Morten Laursen på 1 ½ skippund uti vestre Sørum av Joh Hansen og Oed Hansen, samme brev da 29. oktober 1649.

Nok fremla et fullkommen skjøte av dennom på samme gods, dat. 5. november 1649.

Nok fremla en sorenskriver og 12 menns dom, dat. 15. november 1660.

På innstevnte Hans Laursens vegne møtte hans fullmektige tjener Simen Pedersen, og fremla Hans Laursens innlegg, dateret i dag. Hvorutinden hans beroper seg på at hans barn den halve part uti omtvistende skippund er tilfalden efter deres salige moder. Formenende derfor hertil bør stevnes og kaldes efter derom samme inleggs videre bemeld etc.

66b Laurs Laursen derimot protesteret og forment at sådanne hans utflukter ei burde gjelde eller ansees, hvorvel han vil foregive at ha gjort hans barn eller andre med seg interesseret uti det som han ei selv berettiget. I synderlighet og at denne sak er gjort anhengig uti prosess inden Hans Laursens salige hustru var uti levende live, hvortil Hans Laursen selv allene tilforn uti saken har procederet og compareret etc.

Hvorfor Hans Laursen av retten er forelagt at møte her på åsteden igjen til nestkommende 17. oktober, og da efter stevningens tilhold at medhave og for oss uti retten produsere hvis han uti denne sak imot Morten Laursens stevнемål og pretention kan have.

Alminnelig saking på Gomnes stevnestue i Hole 6. oktober 1671.

Overværendis Ko. ma. fogd Sr. Christen Christensen, uti bygdelenmanns sted Siver Gjesvold, samt lagrettesmennene Gudbrand Fjulsrud, Lars Onsaker, Kristen Gomnes, Jon Søhol. Erik Solum og Jul Rud.

67a Belangende den fra nestleden ting oppsatte sak imellem Morten Nilsen på Hedemarken som citant på den ene side, og Sr. Jacob Luth på den anden side, anlangende den fordring som Morten Nilsen søker Jacob Luth for, efter hans utstedte obligation dat. 27. mars 1670, nemlig capital 404 riksdaler, som forpliktet presiise til månedsdagen dernest efter at betale og derutinden skadesløs at holde, hvorav han efter inngivne hans svogers Peder Pedersen Møllers overgivne regning fordrer og pretenderer uti skadeslidelse, for samme penges misbetaling, 77 riksdaler 3 ort, hvilket vi i dag ei således har visst at kunne følge. Medens for rette forefunden at efterdi Jacob Luths utstedte obligation som forbemeldt, han tilforplikter de 404 rdr. til månedsdagen at betale og skadesløs at holde, da er han tilfunden først samme capital at betale, og isteden for den pretenderende skadeslidelse, er han tilfunden at betale des derav pågående rente 6 procent fra den 27. juni 1670, samt uti omkostning med stevнемål og dompenge 10 rdr.

Og eftersom Ko. ma. fogd Sr. Christen Christensen foregiver at der skal restere kongl. skatter, uti Morten Nilsens tid, av det gods, nemlig Setrang, som forskrevne gjeld seg avreigser til 29 rdr 6 s, og derfor formener det uti forskrevne fordring hos Jacob Luth bør følge og gjøre seg betalt. Og han så vidt hos Morten Nilsen igjen la seg korte. Hvilket om seg således befinner og noksom synes billigt.

67b Jens Mattisen Sax ved lensmanns stevning ladet hitstevne og uti rette fordret Gunder Sørensen, formedelst han forleden høst 1670 skal have hannom frataget to lass høy, som han hadde liggendes på Fjeld uti et hus under lås og lykkelse. Og derom hadde innstevnet til provs Kristoffer og Kristen Gumnes, samt Lars Onsaker, hvilke samtlige møtte. Og efter avlagt ed uti Gunder Sørensens nærværelse provet som følger:

Kristen Gomnes provet, at forleden år om Michelsmess tide, var Lars Onsaker hos ham på Gomnes. Da kom Jens Mattisen og Nils Larsen til dennom, og sa de kom fra Fjeld. Og Gudbrand Fjeld stod samme tid på Gomnes og arbeidet for Mattias Sax. Da bad Jens Sax og lensmannen Jon Stadum, som og med var, Kristen Gomnes og Lars Onsaker at de ville høre Gudbrand Fjells

68a

ord om samme høy. Og som lensmannen tilspurte hannom hvor han hadde gjort av Jens Sax's høy som lå i den "schygge" (skiku) under lås, da svarte han at Gunder Sørensen tok det. Da spurte de ham, hvor han kom inn, siden lås og lykkelse hengde derfor. Dertil svarte ham, at han, nemlig Gunder, tok døren opp baktill. Nok tilspurte de ham, om Gunder tok døren selv opp. Da svarte han nei, og sa at Gunders dreng tok den opp. Videre hadde han ei at prove. Like ord og enstemmig provet og Lars Onsaker eftersom Kristen Gomnes provet hadde.

Kristoffer Gomnes provet at en tid nu i sommer satt Gudbrand Fjeld inne i hans stue. Og Jens Sax kom derinn samme tid og tilspurte Gudbrand om han ikke hadde betalt ham det høy som Gunder tok bort på Fjeld. Hvortil han svarte jo, at han det ei kunne benekte. Og som Jens begynte at skjenne på Gudbrand derfor, sa han til Jens, hvorfor tok det det ikke før.

68b

Innstevnte Gunder Sørensen imot forskrevne sakgivelse protesteret, og formente Jens Sax sin angivende lovlig bør bevise, at han hannom noget høy har frataget, som han dog høyelig benekter aldri at han gjort. Men foregav at Gudbrand ham solgte og selv leverte det høy han annammet på Fjeld, eftersom Gunder derfor tilforn hadde betalt hans resterende skatt og rettighet til ko. ma. fogd. Og til des videre bevis og forklaring fremla han en beskikkelse til den hederlige mann herr Christen Pedersen, hvorpå han svarer av dat 10. 7br 1671 og under hans hånd testeret, at Gudbrand Fjeld forleden år gikk igjennem taket på et lite hus nest hos laden på Fjeld og opptok døren baktill, og selv utveltet høyet og leverte Gunder det ihende, og hjalp selv til at lesse det på.

Nok hadde han til prov hitstevnt herr Christens tjenestepike Rønnau Larsdatter, som efter avlagde ed prover som følger, at hun kom hjem av skogen den samme tid som de leste det høy på av den lille "schygge" (skiku) nest hos laden på Fjeld. Da så hun at Gudbrand Fjeld selv både lesset og "kiemde" (kjemmet) samme høy på lasset.

Efter hvilke leilighet og efterdi befinnes at Gunder Sørensen har på Gudbrand Fjelds vegne betalt til ko. ma. fogd resterende skatt og rettighet, som fogden og vedgikk så at være, og derfor selv leverte ham det omvistige høy, og de prov som Jens Saxc herimot ført, er allene efter Gudbrands egen munn som fornemmes at ha solgt, "tuende it" (?) da synes det rettest at tilhøre Gunder Sørensen, som han det ihende leverte. Og Gunder for denne Jens Sax'es tiltale at være fri. Men Jens Sax sin søkning fri at ha til Gudbrand Fjeld, for hvis han i så måte befinner seg forurettet og til forkort.

69a

Forskrevne Gunder Sørensen ved lensmanns stevning hitstevnet og uti rette søkte gedakte Jens Mattisen Sax for noget høy han hannom nu i denne høst skal ha frataget utav hans lade, som han selv hadde latt innhøste på Fjell, som han sier at ha vært ungefehr fire lass. Og derom til prov hitstevnet Lars Onsaker og Kristoffer Gomnes, hvilke uti Jens Sax'es egen nærværelse og påhør provet som følger.

Lars Onsaker provet, at han til like med Kristoffer Gomnes nu uti høst var uti beskikkelse for Gunder Sørensen til Jens Sax. Og Jens Sax leste selv samme beskikkelse og sa: Der svarer jeg intet til, det kan han tale majoren til om, og sa at Gunder tok to lass høy fra hannom ifjor, som Jens hadde tatt penge av majoren for, og at samme høy stod under lås og lykkelse.

Samme ord og enstemmig provet Kristoffer Gomnes, likesom Lars Onsaker som forbemelt herutinden vundet haver. Videre hadde de ei at prove.

Nok fremla Gunder Sørensen den foromrørte beskikkelse til Jens Sax, dat. 10 august sist forleden.

Sammeledes fremla Gunder Sørensen hans bygselsseddel av Jens Pedersen på fornevnte gård Fjell, dat. 4. mai 1671.

69b Innstevnte Jens Sax stod i rette til vederståls tale, og sa at han til like med soldat Kristen Tronsen, Claus Bårdsen og soldat Erik Embreksen (Engebretsen) samt prostens dreng Ole Boriersen (Borgersen) item Peder Gudmundsen corporal og Sven Ellendsen på Deelen (Deli), var efter majorens befaling på Fjell og uttok det høy av laden på Fjell nu i høst. Det samme tilstod Kristen Tronsen, og sa det var fire lass høy som de tok ut av samme lade. Og majoren sa at Gunder tok to lass høy fra Jens Sax i fjor, så må han ta det fra ham igjen i år. Og for soldaterkleder skulle de ta de andre to lass. Og fremskjøt Jens Sax seg til hjemmel og prov uti saken, som han akter til neste ting at føre. Og derfor begjærte saken så lenge måtte bero. Hvilket ham og tilstedt, og hermed stillet uti bero til neste ting.

70a Christen Goudichsen på sin husbond Sr. Jacob Luths vegne efter lensmanns stevнемål i rette fordret Kristen "Houffuen" (Hovin/Håvi) fra 80 riksdaler 2 ort 14 sk., som han hans husbond skyldig for kongelig skatter og rettighet, samt tiende som han skyldig og med resterer imidlertid og siden hans husbond var kong. may.s. fogd. Innstevnte Kristen Håvi uti egen person møtte uti rette, om han noget imot forskrevne fordring hadde til avkortning. Hvortil han svarte at han derimot har hugget i Jacob Luths skog, som ligger ennu uti skogen og ei fremkjørt eller levert. Nok sa han at ha gjerdet for ham med to karle uti tre dage for seks ort. Nok sa han at ha levert til Peder Halvorsen på Sr. Luths vegne penge for tienden fra anno 1670, nemlig 11 rdr. 3 ort. Hvilke 11 rdr. 3 ort samt de 6 ort for arbeid Christen Goutechsen på hans husbonds vegne samtykte hannom til avkortning. Men de 38 tylder tømmer han foregiver at ha liggende i skogen, sa Christen Gautichsen ei at kunne acceptere for nogen avkortning, eftersom samme tømmer verken huggen eller leveret, ei heller vites noget om samme tømmerhugst. Og derfor forskrevne fordring over hannom begjærende doms til betaling innen halvmånedsdag, eller ved adferd efter loven.

Efter hvilken leilighet han er tilfunden forskrevne fordrende og vedgående gjeld at betale inden halvmånedsdag eller og ved adferd efter loven hos hannom at utsøkes hvorved Kongl. ma. sigt avles. Dog bør hannom uti samme 80 rdr. 2 ort 14 sk. at godtgjøres og komme til avkortning de ovenbemeldte 13 rdr. 1 ort.

70b Kongl. maysts. fogd produsert og lot forkynne slottslovens forvalter "streng" hr. oberst Hans Jacob Schiorts skrivelse til ham om be---- veiers brøstfeldighet og u-ordentlig dispotion her i fogderiet. Hvormed fogden befales almuen des reparation at tilholde. Og de som allerede efter ofte advarsel deruti har taget forsømmelse, at la straffe og tiltale som for annet brevebrudd og overhørighet etc. Dar. 15. sept. 1671.

Efter hvilken befalings anledning fogden ved bondelensmannen hadde innstevnet samtlig almuen for de imot adskillige befalinger har latt seg finne overhørig med veier og broernes reparation og vedlikeholdelse. Og til des bevislighet og forklaring fremstillet han tvende menn, nemlig Anders Kroksund og Kristen Rørvik, som efter befaling av bygdelensmannen, og i hans nærværelse, har besiktet og gransket veiene her uti Hole gjeld. Hvilket de efter avlagde bogered provet og testeret, at de forleden uke med lensmannen gransket og besiktet alle veier og broer her i Hole gjeld, så og over på Stranden og ellers over alt, untagen på Krokskogen. Og befantes da ingen broer eller veier ferdig eller vedlikeholden, untagen her ved begge Gomnesgårdene, som var gjort nye broer. Ellers annensteds overalt befantes de uferdige, etc.

71a Belangende veiene på Krokskogen, da tilstod lensmannen Siver Gjesvold, at han dennem har gransket og besiktiget og befundet dennem iligemåde ganske uferdig og brøstfeldige.

Nok forklarte fogden ved hans tjener Lars Sørensens tilstand, at han over fem eller seks gange har på hestegården tilsagt og advart almuen om veiene og broenes forferdigelse.

Iligemåde sa lensmannen Siver Gjesvold at han på hestegården har tre ganger sagt almuen til derom. Derforuten foregav fogden at han selv særlig på tinget har dennom derom advaret og tilsagt. Satte uti rette og forment at de for slik deres overhørighet bør lide og undgjelde og med deres bøter så som for brevebrudd efter M. B. 6. cap. være forfalden.

71b Da eftersom forskrevne beskikkelsesvitner testerer ved deres ed, at veier og broer over alt her i Hole gjeld, unntagen her ved Gomnes, befinnes ganske brøstfeldig og uferdige, hvorvel almuen til des for ferdigelse titt og ofte skal være advaret og befalet, og som her foremlegges strenge hr. oberst Hans Jacob Schiørdt, som slottsloven uti hans høyexcel. høybårne hr. statholders fraværelse forvalter, hans strenge advarsel og befaling om veier og broers reparation og des beklagende utilbørlig vedlikeholdelse, hvorved fogden og tilholdes fornemmelig at søke dem som imot ofte advarsel har taget forsømmelse med veienes forferdigelse, og at la straffe og tiltale som for annet brevebrudd og overhørighet. Da eftersom loven forklarer at brevebrudd skal være 4 mark, da er alle og enhver av almuen, så mange heruti befinnes skyldig, tilfunden at pleie deres bøter efter som foromrørte brev og befaling dennom derom tilholder.

Alminnelig saking på Gomnes tingstue i Hole den 7. oktober 1671.

Overværendis ko. ma. fogd Christen Christensen, bygdelensmannen Siver Gjesvold, samt lagrettesmennene Lars Onsaker, Kristen Gomnes, Jul Rud, Jon Søhol, Ola By og Gudbrand Gomnes.

Kongl. majs. fogd Sr. Christen Christensen lot innstevne en del almue her i Hole gjeld for trende ting de sittet overhørig og ei møtt ting, nemlig til det nest forleden 5. juni - 14. september, samt til i går den 6. hujus, efter derom inngiven fogdens specification, hvorfore han søkte dem til deres børs utgift efter loven for hver ting de sittet overhørig.

Efter hvilken leilighet de og er tilfunden enhver som fornevnte ting har ladet seg finde absent og overhørig, for hver sinde at utgive deres bøter efter loven L: L: B: 4 (?) cap: nemlig ½ mark sølv.

72a Nok har fogden ved lensmannen latt innstevne Kristoffer Bråten formedelst han ille skamferet og lemlestet en mann ved navn Nils Kolbjørnsrud. Og eftersom han ei møter stevne mål, pretenderer fogden hans bøter derfor efter loven. Hvilket han og er tilfunden at utgive, nemlig 1 mark sølv.

I ligemåde innstevnet Gudbrand Fjell formedelst han Gunder Sørensen overfallen. Møtte ei heller stevne mål. Er derfor tilfunden, efter fogdens påstand, iligemåde at bøte 1 mark sølv.

Nok iligemåde innstevnet Hans Solberg på Tyristranden for nogle bord han beskyldes for at skal ha taget fra Jacob Luth. Møtte ei heller stevne mål. Er og efter fogdens påstand derfor tilfunden at bøte 1 mark sølv.

Nok disse efterskrevne formedelst de ei møtt stevne mål efter lensmanns stevning, nemlig:

- Hans Prestegård, for 3de gangen stevnet og ei møtt.
- Gregal Domholt for 3de gangen stevnet og ei møtt.
- Anders Åsterud 3de gangen stevnet og ei møtt.

- Ola Teigen 2de gangen stevnet og ei møtt.
- Ola Heieren, Anders Heieren, Peder Halvorsen, Peder Gudbrandsen og Anne Hågensdatter var stevnet til ting i går og ei møtt stevnemål.

Søktes samtlige til deres sigt efter loven for hver sinde. Hvorfor de og er tilfunden enhver og for hver stevnemål de sittet overhørig at bøte 1 mark sølv.

72b Nok har ko. ma. fogd latt innstevne Peder Svarstad og Ola Leine for de ikke ville "schyldesføre" (skysseføre) inspecteur Fredrich Boyesens fullmektig. Iligemåde innstevnet Kristen By for han ei tilsagde rorsfolk til Utviken til Fredrich Boyesens fullmektig. Ble derfor søkt til deres sigt og bøter efter loven. Hvilket de og er tilfunden enhver at bøte 2 mark sølv efter V: B: 15. cap.

Kristoffer Frøaug (Frøhaug/Frøyhov) av fogden ved lensmanns stevning innstevnet og ei møtt. Ble derfor søkt til hans bøter og sigt. Hvilket han og er tilfunden at utgive, nemlig 1 mark sølv.

Villads Trøgstad ved lensmanns stevning latt innstevne Jens Jonsen på Prestetajet, Halvor Larsen på Fjeldstad, Torhild "Laaree" (Lore) og Anders Sørum. Men eftersom de ei møtt, er de tilfunden for stevнемålets overhørighet enhver at utgive deres bøter til ko. ma., nemlig 1 mark sølv.

Anders Rud av Mattis Sax ved lensmanns stevning stevnet og ei møtt. Er efter fogdens påstand tilfunden at utgive hans bøter for stevнемålets overhørighet - 1 mark sølv.

73a Iligemåde ved lensmanns stevning på Mattis Sax'es vegne stevnet Peder Henriksen Finne, Jakob Pedersen Finne, Kåre Bønsnes, Gudbrand Kind, Engebret Pedersen Hengsle, Peder Røsholmen, Erik Bråtens arvinger, Bård Leine, Ola Olsen Leine, Nils Pedersen på Domholt, Kristen Fjell, Gudmund Vekkeren, Hans Toresen Fekjær. Hvilke ei møtte stevнемål. Hvorfor de og efter fogdens påstand er tilfunden at bøte enhver deres rigt, nemlig 1 mark sølv.

Nok Mattis Sax ved lensmanns stevning innstevnet Birgete Domholt, henne tiltalende for en dreielsduk han lånte henne forleden sommer og ei igjen bekommet. Innstevnte Birgete Domholt møtte. Sa at hun samme duk har lånt på Ragnild Moes og Sophia Domholts samt Anne Kristensdatters vegne, til salig Maren hr. Knuts begravelse på Domholt, og dertil gåed deres ærende og leveret dennom samme duk. Formener derfor de og ikke hun ham til samme duk bør svare. Er oppsatt til neste ting og Birgete til des forelagt at forskaffe forskrevne kvinners tilstand om den omtvistige duk.

Hr. Laurs Madtsen fordret dom over Bård Leine for et sold korn, Peder Svarstad for et sold korn, Gudbrand Fjell for ½ sold korn og 1 ort i penge, Hans Solberg holding og regift av ½ pund i hans gård, Hvorom de til neste ting ble forelagt med presten at gjøre riktighet som fornemmes ei skjedd. Hvorfor de er tilfunden seg dermed innen ½ månedsdag at innstille, eller ved vordering hos dem at utsøkes med omkostning og dompenge.

73b Kongl. majts. fogd efter inngivn specification fordret dom over almuen her i Hole Prestegjeld, så mange som resterer og innesitter med kongl. ma. skatter og rettighet. Hvilket de og er tilfunden, så mange som således skyldige befinnes, til ko. ma. fogd at betale innen halvmånedsdag, eller med des sigt og tilforårsakelig omkostning ved namb og vordering hos demom at utsøkes etc.

**Alminnelig saking på "Froug" (Frok) tingstue i Norderhov prestegjeld
den 9. oktober 1671.**

Overværendis Kongl. majst. fogd Sr. Christen Christensen, bygdelenmannen Villads Knutsen Trøgstad, samt lagrettesmenn Helge Veme, Bjørn "Flechessøff" (Flekshaug), Torger Semmen, Anders Semmen, Kristoffer Haldum og Karl Lille-Hval.

Simen Laurtisen av Bragernes latt tinglyse et pantebrev seg av Hans Lauritsen given, på ½ sag med kvern og kvernestø uti Store Heieren for 150 rdr. Dat. 28. juni 1671.

Nok et pantebrev av Hans Hansen på Bragernes på 2 søsterlodder uti Heierens sag for 100 dr. dat. 24. april 1664.

Nok latt tinglyse Nils Rasmussens pantebrev på 1/6 part uti Heieren sag for 50 rdr., dat. 22. febr. 1667.

74 a Ellef "Sørem" (Sørum?) for retten fremkom, og begjærte et tingsvitne anlangende Ola Kolbjørnsen Bjørke som for to år siden vært uti hans hus og siden des vært borte og ei kommen igjen førend nu i sommer. Begjærte derfor et tingsvitne at samme mann er kommen til stede igjen. Hvilket samtlig almue vitterligt og tilstod at samme mann som forbemelt er kommen til stede igjen.

Kongl. maj.st. fogd latt innstevne samtlig almuen for veier og broenes brøstfeldighet her uti Norderhov prestegjeld. Item innstevnet trende menn, nemlig Hollik Veisten, Halvor Bråk og Jon Ve, som efter befaling har vært med lensmannen at besikte og granske veier og broene her i prestegjeldet. Hvilke tre menn seg for retten fremstillet og efter avlagte bogerede derom prøvet og tilstod som følger:

74 b Halvor Bråk og Hofflek Veisten tilstod at de forleden lørdag var med lensmannen at besikte veien på Krokskogen. Da befantes både veier og broene ganske uferdige og brøstfeldig, og ingen steds befantes at være reparert. Iligemåde tilstod de, at de forleden torsdag var på veienes besiktelse og granskning her i Norderhovs sogn og i Vangsbygden. Og da ingen steds befant veier og broer på ferdig og vedlikeholden som det seg bør.

Jon Ve tilstod at han var med Knut Veien i går til veien og broenes granskning og besiktelse i Soknedalen og "Heret" (Heradsbygda). Og befant da veier og broene ganske brøstfeldige og usikker, undtagen 2 små broer ved Veme, som noget temmelig. Og en ny liten bro av nye, som ei har vært bro tilforn, hvilket hr. Otte Jacobsen, bemelt at han den selv har latt gjøre.

Dernest fremla fogden forind omrørte slottslovens forvalters brev og befaling om veier og broenes brøstfeldighet og des reparation, samt de dertil n---- befunden at tiltales og straffes som for annet brevebrudd og overhørighet dat. 15. 7br 1671.

Nok forklarte fogden ved bygdelenmannen og hans tjener Laurs Sørensen almuen titt og ofte at være tilsagt og advaret til des reparation og forferdigelse.

Satte derfor uti rette og formente de for slik deres overhørighet bør lide og undgjelde og med deres bøter som for brevebrudd være forfalden efter loven.

75 a Da eftersom forskrevne besiktelseprov ved deres ed testerer at veier og broer over alt her uti Norderhov prestegjeld, så vel som på Krokskogen, finnes ganske uferdige og brøstholden, og

som her fremlegges statslovens forvalters strenge hr. oberst Hans Jacob Schørts strenge advarsel og befal om veier og broenes reparation og des beklagende utilbørlig vedlikeholdelse, hvorved og fogden tilholdes fornemmelig at søke dem, som end des forferdigelse efter ofte advarsel har taget forsømmelse, at lade tiltale og straffe som for annet brevebrudd og overhørighet. Da eftersom loven forklarer at brevebrudd skal være 4 mark, da er alle og enhver av almuen så mange som heruti befinnes, skyldig tilfunden at pleie derres bøter eftersom foromrørte hans gestrenghets brev og befaling dennom derom tilholder.

**Rettergang på Frøk tingstue i Norderhov
den 10. oktober 1671.**

Utinden den sak mellem Sr. Jacob Luth og Laurs Laursen på den ene, og Narve Veme på den annen side, om de omtvistige eiedeler imellem Skollerud og Veme som fra åsteden forleden 21. september ble forfløtt hit til tinget, partene at føre deres prov og bevisning. Retten nu igjen betjent med samme 12 menn som var på åstedet.

75b Hvor seg da for retten fremstillet Laurs Laursen på egen og Jacob Luths vegne, og imot Narve protesteret, at efterdi at han fra sistholdende rett i denne sak tilstod og lot protocollere aldeles ingen eiedel til sin brukende gård Veme at vite eller ha som grense til Skolleruds eie, dog derefter foregav, hvorved man vel kunne formene han selv derved at gjort seg t-----, hvorledes hans og ingen annens eie til bemelte Veme skulle skjære over høyeste ås i Rishoff og dybeste dalen ned imot Søre Velsvannet, først nevnde over dalen og i Tyvenborg, siden nevnte at hans eier gikk i Velstinn og uti Enemarkgraven etc.

Sådan særdeles av ham selv i tvilsatte forebringende påstår han nu lovlig bør bevist, eller og at stande til rette som den der selv av Skolleruds øyensynlig eiendom tilegner.

76a Narve Veme hadde innstevnet efterskrevne prov i saken, nemlig Salve Bårdrud, Tosten Fuelrud (Fuglerud), Erik Kroksund, Ole Kjos, Kristoffer Lundesgården, Gjertrud Sørum, Gullou Eikli. Hvilke prov samtlig uti egen personer møtt, undtagen Tosten Fuelrud. Dog bar tvende andre menn hans prov, nemlig Paul og Lars Solhaug. Efter avlagde bogered provet enhver av dem som følger; dog hvorvel Laurs Laursen beropte seg og på prov, og mente disse prov ikke kunne tages til ed førend han og fører sine prov. Hvilket dog ei "hafuer syndtes hans prouffs ædtagelse at kundet forhindre", i synderlighet de seg selv dertil for retten ærbødet, og ei at ville umages oftere herefter. Tilmed ei nogen prov av Laurs Laursen nu innstevnet eller tilstede etc.

Solve Bårdrud efter avlagde ed provet, at han bodde på Veme, som Narve nu påbor, i 35 år, og for ungefehr 10 år siden at han fløtte derfra. Da hadde han intet annet bruk ved Velsvatnet enn seterbod og fiskeri. Og hadde hans seterboer norden for Rådalsbekken, og lot sitt fe gå der overalt omkring vatnet hvor det ville gå. Og det uten nogen motsigelse eller forhindring av nogen. Og de fisket der i vatnet hvem der ville dem som bodde der omkring. Dog sa han at de bad ham derom. Og Asle Skollerud fisket også deruti, men han bad intet derom, thi Asle hadde Solves stedatter.

76b Tosten Fuelrud som ei tilstede formedelst han en gammel mann og svak, hvis prov Paul og Lars Solhaug tilstod således, at de forleden søndags aften var hos hannom, og hørte da således hans tilstand herutinnen, at all den stund han kan minnes, da har de på Veme ligget til seters på Velsvatnet. Og der var en mann ved navn Vilhelm som bodde på Veme førend Salve kom der. Da hadde de den "fischeslee" i øvre oset vatne imellem. Videre hadde de ei herutinnen at prove.

Erik Krogsrud prøvet, at for 24 år siden tjente Solve Veme og tjente hannom uti 8 år. Og da brukte de på Veme deres seter og fiskeri ved og omkring søre Velsvatnet, og hadde deres seterbuer norden for Rådalsbekken. Men feet gikk derover alt hvor det ville, både på Oppegårds og Lundesgårds eier undertiden. Og prøvet han at han på sin husbonds vegne hadde lagt en fiskeslee vatne imellem i en liten elv, men andre tok likeså snart fisken som de på Veme. Efter tilspørgelse sa han seg og ei at vite enten fornevnte seterstøl tilhørte Veme eller Skollerud. Visste ei heller at der var nogen tvistighet imellem dem på Veme og Skollerud derom, eftersom de var gode venner på den tid. Og Asle Skollerud hadde Solve Vemes stedatter.

77a Ola Kjos prøvet at han er oppvoksen i Soknedalen straks ved Veme, og han kan minnes for 40 år siden, og da brukte de på Veme deres seter og fedrift ved og omkring Velsvatnet, likesom Solve Bårdrud og Erik Krogsrud forhen derom prøvet haver. Men hvem eiendommen tilhørte, visste han ikke.

Kristoffer Lundesgård prøvet iligemåde at de på Veme hadde deres seter, fiskeri og fedrift omkring og ved søre Velsvatnet som forbemeldt, og nogen av Herret undertiden hadde seter og beite der. Men de leide det av dem på Veme. Og Asle Skollerud fisket også under tiden uti samme Velsvatnet. Og Asle Skollerud tok engang noget fiskeredskap bort der som tilhørte Elling Oppegården. Ydermere prøvet han at forleden den 20. september, da rettergang skulle holdes på åsteden, da satt han og Erik Slevika på setervolden, og da sa Erik Slevika til hannom, efter at han tilspurte Erik hvorvidt Vemes eiedeler kunne gå, sa han de går her i bekken, men ikke nevnte hva bekk det var. Og de satt samme tid på den nordre setervold mellem tvende bekker. Videre hadde han ei herutinden at prove.

77b Gjertrud Sørnum prøvet, at hun ved 60 år gammel, og hun kan minnes fra 53 år siden, og alt den stund hun kan minnes, da fulgte og brukte Anne og Vilhielm Veme fornevnte seter ved Velsvatnet. Og ingen hindret henne deruti. Og som de gamle seterbuer var fordervet, bygde hun ny seterbu der igjen nordenfor bekken, som tilforn stod på den samme side av bekken noget syndenfor som de sist bygt. Det gjorde hun fordi der gikk vann oppi buene som de først stod. Og hun sa at Truls Sørnum, Knut Bårdrud, Andfinn Ve, de leide seter der utav fornevnte Anne og Vilhielm Veme, og ikke av nogen annen.

Og som hun tilspurt om hun visste hvem marken og eiendommen tilhørte, da sa hun at hun det ikke visste. Og hun sa at den tid Anne Veme var død, da anket og tale Asle Skollerud på samme seterbruk. Men hun visste ikke at han vant noget derved. Videre hadde hun ei at prove.

Gullou Eikli prøvet, at hun for "halfrediesindstiuuffge" (50) år siden, da hun bodde på Ve, da leide hun seter av Anne og Vilhielm Veme på den nordre side ved Velsvatnet norden bekken. Videre hadde hun ei herutinden at prove.

78a Nok beropte Narve Veme seg på tvende beskikkelse vitner, nemlig Torger og Knut Bjertnes, anlangende hvis tilstand de av Gulik Knutsen boende på Ørpen har hørt, og derom fremla deres tilstand dat. 11. juni 1653 under deres hånd og segl. Hvilket fogden Christen Christensen i rette til seg annammet, eftersom vederparten påstod sådan brev ei gyldig til nogen etterretning.

Nok fremla Narve Veme et gammelt pergaments brev med et underhengende segl, hvilket ei nu så egentlig kunne leses.

Videre fremla Narve Veme en sorenskrivers og 6 manns dom imellem Narve og Asle Skollerud, dat. 16. juni 1662.

Nok fremla Narve et fredlysningsbrev over hans skog og mark, dat. 16. juni 1662.

78b Nok fremla han en forefindelse av sorenskriver Jacob Bertelsen og 12 menn dat. 12. oktober 1670, hvorved han vil bevise at Helge Veme og heruti interesseret, og hertil burde vært stevnet og kallet. Videre hadde Narve Veme denne sinde ei at fremlegge, men beropte seg på flere breve, fornemmelig på en dom som skal finnes og være hos Tomas Ask. Sa og at ha flere prov uti saken som nu ei tilstede. Og sa Narve Veme at det er hans verfadens skog som Jon Sørsdal og Ola Bukkerud (Pukkerud?) har hugget ved den østre side på Søre Velsvatnet, vatne imellem, og ennu der ved vatnet skal være beliggende.

Laur Laursen deriomot protesteret, og formente samme skog som fornevnte tømmer er hugget uti, ligger med rette under Skollerud, og at Skolleruds eiedeler bør at gå ned i Velsvatnet. Og formener at de på Veme med deres seters bruk ei noget deruti kan hindre, eftersom seter følger ingen eiendeom. Og at der har vært anket på samme mark tilforn. Derom fremla Laur Laursen et uttak av protocollen for anno 1653.

79a Nok fremfordret Laurits Lauritsen et prov ved navn Mikkell Tollefsen som bor på Seter (Setra), hvilken efter avlagde bogered provet som følger, at han var hos Erik Slevika nu i sommer at forkynne en stevning over hannom for Laur Laursen. Da spurte han Erik Slevika om hans eiendeler til Veme. Da svarte han at han kjente seg ei videre eiedeler til Veme enn til Rådalen, som ligger henimot det os ved syndre vatnet. Og om Narve har gått derover, må han selv svare til. Det samme sa han at Jon Berg hørte til like med hannom.

Videre av partene var ei denne sinde at inngive eller forebringe. Hvorfor saken, med partenes consent, er opptagen og forfløtt til våren til åsteden, eller annen steds hvor partene kan omforenes. Gåes da herom dennom imellem hva for rette erkjennes kan. Des forinden har enhver til tinge at forklare og føre sine påberopende breve og vitner.

Uti efternevnte saker er retten betjent med 6 lagrettesmenn, nemlig Torger og Anders Semmen, Karl Lille-Hval, Jens Grønvold, Peder Hallingby og Kristoffer Hallum.

79b Laur Laursen ved lensmanns stevne mål hitstevnet og uti rette fordret Paul og Lars Solhaug, dennom tiltalende for 14 tylter tømmer de har hugget uti hans skog. som ligger til hans gård "Sylhaug" (Solhaug) og til Simen Laursen avhendt, og hannom som landherre ei først tilbøden, hvorvel der tilforn er "hended" dom over dem for like forseelse. Formenende derfor; og i synderlighet efterdi de hannom og skyldig som de nu ei kunne fragå, at samme tømmer bør være hannom hjemfalden, samt og begjært dom over dennom for hvis de hannom skyldig, som han i retten med hans regnskapsbok uti deres nærværelse forklaret. Nemlig Lars "Sylhaug" (Solhaug) skyldig efter samme regnskapsboks formelding, skyldig 17 ½ dr 11 s., nok 7 tylter tømmer efter Jacob Bertelsens dom. Paul "Sylhaug" skyldig efter boken 23 dr. 2 ort 5 s. og 7 tylter tømmer efter Jacob Bertelsens dom. Hvilken forskrevne gjeld efter reg. boken fornevnte Paul og Lars Sylhaug vedgikk og ei kunne benekte, og det gjerne ville betale. Og bad at Simen Laursen måtte beholde dette påstevnte tømmer, så ville de skaffe Laur Laursen annet tømmer igjen. Hvormed Laur Laursen ei vil være benøyet, men over dennom fordret dom.

Da efterdi at innstevnte Paul og Lars Sylhaug har hugget det omtvistige tømmer uti Laur Laursens skog uten hans minde og tillatelse, det til en annen solgt og hannom som landherre ei først tilbøden, da bør samme tømmer hannom, nemlig Laur Laursen, være hjemfalden efter L: L: B: 19. og 50. cap: med des avfølgende bøter dem at utgives etc. Belangende den skyldige gjeld efter regnskapsbok, da er de tilfunden det innen halvmånedsdag at betale, eller ved namb og vordering hos dem at utsøkes.

80a Laurs Laursen lot tinglyse en avståelse av Hans Pedersen på Borgerud på odels løsen i Vestre Bergsund og fullmakt det at innløse, dat 18. augusti 1671. Hvilket gods Laurs Laursen nu her for retten og på tinget lovbød efter loven, om nogen av hans slekt eller dertil odelsbåren det ville innløse og seg tilhandle. Hvortil ingen lot seg anmelde.

Guttorm Trulsen ved lensmanns stevning lot hitstevne Anders "Tonen" (Toen), ham tiltalende på Børger Bergers vegne, for skogleie og ulovlig skoghugst. Og tilstod lensmannen her for retten at han hadde ham som forbemelt innstevnet.

Anders Toen var uti retten tilstede og ei ville gi seg uti rette eller til saken svare, hvorfor ko. ma. fogd pretenderes hans sigt, og citanten Guttorm Trulsen uti omkostning for trende reiser her opp til tinget for hans skyld 30 rdr. Er tilfunden at bøte hans sigt for rettens undvikelse imot lensmannens stevnmål, nemlig 1 mark sølv. Belangende kost og tæring citanten pretenderer, derom er at kjenne når saken vorder procederet og søkes til endskap.

80b Corporal Hans Jørgen Breda ved lensmanns stevning hitstevnet og uti rette fordret Engebret Hval, for hans hest har bitt corporalens hest i hjel på corporalens egen eiedeler, som hesten gikk hos hans eget skyd. Og derom til provs hadde hitstevnet og fremfordret Peder Mortensen, Rasmus Svendsen og Ingebor Pedersdatter, hvilke efter avlagde ed, uti Engebret Hvals nærværelse og påhør, provet som følger.

81a Peder Mortensen provet at forleden den 23. augusti kom han ut på marken om morgenen, eftersom han lå til hans husbonds, nemlig corporalens hus om natten. Og da han på marken utkom, da kom Rasmus Svendsen hjem av marken til hannom, eftersom Rasmus var førend han utgåen at se efter hestene. Da bad Rasmus hannom gå med seg opp og skille hestene ad. Da gikk han med hannom og skilte hestene ad, som var sammen at bites på corporalens eng, og corporalens skyd gikk derhos. Den ene var corporalens hest som gikk hos skydet på hans egen eng, og den anden var en svart hest med en liten bliss på nesen. Men hvem samme svarte hest eide, visste han ikke. Og der de hadde skilt hestene ad gikk han hjem igjen, nemlig Peder. Og Rasmus tok en anden corporalens hest og kjørte hen til sagene med. Og Peder gikk opp igjen om kvelden at skulle ta den anden hest, men han fant den intet. Da gikk den ommeldte fremmede hest hos skydet, og han jaget både skydet og samme hest hjem,. Siden tok han skydet og drog opp til Ødegården med, og stengte samme hest hjemme igjen. Da brøt hesten ut og løp efter dem igjen, Og han visste intet videre heruti at prove. Og ei var hos eller så at hesten var ihjelbiten.

Rasmus Svendsen provet like enstemmig som fornevnte Peder Mortensen. Sa ei heller at var hos den tid hesten ble bitt i hjel, eftersom han ei så corporalens hest førend tre dager efter dette skjedde. Da lå hesten død oppe i corporalens vermoders eng.

81b Ingebor Pedersdatter provet, at hun visste intet videre herutinnen enn at hun var med sin husbond corporalen oppe i engen, og der så hun at hesten lå død. Det venstre øret var bitt fra hannom, og den halve part av kjeften ved nesen var avbitt, og hans "pusser" var avbitt. Det var tre dager efter at fornevnte hester skulle vært sammen og bites. Men hun så eller visste ikke hvorav han var ihjelbiten, enten av ulver eller hester. Videre hadde hun ei herutinden at prove.

Efter hvilken leilighet, og efterdi at ingen av provene har noen vitenskap om hvorav fornevnte corporalens hest er vorden drept, ei heller hosværet eller sett det førend de så hannom tre dager efter at han var sammen med den anden fremmede hest at bites, ligge død i engen, visste vi hannom, nemlig Engebret Hval. ei efter disse prov at kunne finne til samme døde hests betaling.

Kongl. ma. fogd Sr. Christen Christensen latt innstevne en del almue her i Norderhovs prestegjeld for trende ting de sittet overhørig, og ei møtt ting, nemlig til nestforleden den 6. juni og 15. 7br. og 9. hujus, efter derom inngiven fogdens specification. Hvorfor han søkte dennom til deres bøters utgift efter loven for hver ting de sittet overhørig. Efter hvilken leilighet de og er tilfunden enhver som fornevnte ting har latt seg finne absent og overhørig, for hver sinde at utgive deres bøter efter loven L: L: B: 54. cap., nemlig 1 mark sølv.

82 a Nok fordret kongl. ma. fogd dom, efterinngiven specification, over almuen her i Norderhovs prestegjeld, så mange som resterer og innesitter med Kongl. skatter og rettighet. Hvilket de og er tilfunden, så mange som således skyldig befines, til Kongl. ma. fogd at betale innen halvmånedsdag med des sigt og forårsakelig omkostning ved namb og vordering hos dennom at utsøkes.

Efternevnte er av lensmannen innstevnet og ei møter. Hvorfor de av fogden søktes til deres sigt, nemlig Anders Fulelien og Kirsten, Knut Hansens for slagsmål begått, ei møtt. Siver "Hauffuen" (Haugen) for han tatt nogen hengsler av en likkiste. Per Døl og Erik, Jacob Sørensens sagdreng, innstevnet for slagsmål, og ei møter. Hvilke samtlige er tilfunden for stevnings overhørighet at bøte deres sigt, nemlig enhver 1 mark sølv efter loven.

Ola Li innstevnet for tvende ganger han været tilsagt i skyssferd, og sittet overhørig og motvillig. Hvorfor han er tilfunden for hver sinde at bøte 2 mark sølv efter lovens U: B: 15. cap.

Iver Heggen ved lensmanns stevning innstevnet formedelst slagsmål på Kristoffer Tveita begåed, ei møtt. Søktes derfor av fogden til sin sikt. Hvilket han og er tilfunden at bøte, nemlig 1 mark sølv.

82 b Guttorm Trulsen av Bragernes latt tinglyse et makeskiftebrev av Ola Siverson Vaker på hans hustrus arvepart efter sine foreldre uti Berger på Hadeland. Samme brev dateret Vaker den 4. september 1671. I mot forskrevne makeskiftebrev lot Ingebor, salig Hans Hansens, inngi sin skriftlige innsigelse, at samme gods er satt henne til forsikring, og hun ei vil samtykke samme makeskifte etc. Hvilken innsigelse under hennes hånd dat. 9. hujus.

Guttorm Trulsen mot forskrevne innsigelse protesteret, at om end befinnes det Ola Siverson Vaker kan være nogle penge skyldig til Ingebor Hansdatter, og derfor noget uti Berger kunne følge til pant, som hannom dog ubevisst, da når hun lovlig beviser og forklarer sådan som sin fordring og pant at være riktig, formoder han det noksom av Ola Vaker vorder clareret. Eftersom Guttorm Trulsen har Ola Vaker et halvt skippund med bygsel og herlighet imot ½ fjerding givet i makeskifte. Og derfor protesterer at slik hennes innsigelse ei i nogen måte kan hans lovlig makeskifte prejudisere eller forhindre etc.

**Rettergang på Frok tingstue i Norderhov
11. oktober 1671.**

Lagrettesmenn: Tomas Tanberg, Gudbrand Torsen Vaker, Hålek Veisten, Ola Li, Ola Siverson Vaker og Gunder Gagnum. Overværende fogdens fullmektig Hans Nilsen og bygdelensmannen Villads Knutsen Trøgstad.

83 a Hvorda Kongl. may. fogd Sr. Christen Christensen ved fornevnte sin fullmektig Hans Nilsen fordret dom over efternevnte husmenn som ved lensmannen innstevnet for motvillighet mot fogden og ei møtt stevнемål, nemlig Asbjørn Hengslet, Ola Kristoffersen og Knut Eriksen ved

sagene og Augustinus Frok. Hvilke er tilfunden for stevnings overhørighet at bøte hver en mark sølv.

**Åstedssak mellom Mo og Bjørke i Hole
16. oktober 1671.**

Utinden den fra nestavvigte 25. september oppsatte sak imellem Jørgen Larsen og Ragnild Moe er retten igjen på åstaden betjent den 16. oktober med de heruti forinnførte lagrettesmenn.

Hvor seg da igjen for oss uti rette fremstillet citanten Jørgen Larsen, og på Ragnild Moes vegne hennes sønn Jens Nilsen.

Og blev da av Jørgen Larsen inngiven en hans underskrevne supplication til hans Exl. hr. statholder om videre oppsettelse i saken, med sådan påfulgte svar, at når saken så ordentlig som landlov og rett tilholder vorder procederet, tviles ei på at dommeren jo sin ed og plikt efterkommer som forsvarlig. Samme svart dat. 14. oktober nest avvigt.

83b Jørgen Larsen tilspurte Jens Moe hvor de hadde bekommet det irettelagte gamle pergamentsbrev. Dertil svarte Jens Moe at Kristen Bøe i Gudbrandsdalen hadde sendt dennom det, og derom fremviste Kristen Bøes missive til Ragnild Moe av dato 12. augusti nest avvigt. Og formente Jørgen Larsen at Kristen Bøe selv burde være uti rette og ved hans ed hjemle og tilstå dem samme brev inden tinge, førende han formente det uti retten burde ansees, og forklare om det er det samme brev han utsendt eller ikke. Og refereret seg til Christiani 3 recess 12 artikkel om hjemmel.

Nok tilspurte Jørgen Larsen Jens Nilsen Moe om han og hans moder vet med en god samvittighet at det gamle brev er riktig, og om de torde gjøre deres ed derpå at samme brev er ikke skreven siden denne sak kom uti prosess. Jens Moe svarte ikke videre dertil enn han sa at mannens brev ligger derfor.

Jørgen Larsen begjæret videre oppsettelse i saken til at erfare det gamle brevs enten riktighet eller uriktighet. Og derfor beropte seg på disse efterskrevne prov i saken om bemeldte brev, at la innstevne, nemlig hr. Hermand Paulsen på Modum, Even Ellingsen, Søren Andersen "Melfahr" (?), item Kristen Bøe av Gudbrandsdalen. Og begjæret derfor så lang oppsettelse at han kan få gitt dennom lovlign varsel. Formente det ham ei kunne vegres eftersom recessen det bevilger 3. recess art 5. Refereret seg og til foromrørte hans supplication.

84a Jens Moe på sin moders vegne ville ei concentrere videre oppsettelse, men påstod og begjæret dom i saken efter de breve og bevis som allerede uti retten er inngiven og forestillet.

Hvilke Jørgen Larsens begjæring og påstand vi ei imot vederpartens vilje og tillatelse, efter så mange allerede uti saken tilforn gjorde oppsettelser, har tord oss vederstå saken videre at prolongere, helst efterdi den til forleden 25. september fullkommelig procederet, og da efter tilspørgelse ei videre på enten sider vært at inngive eller forestille.

Hvorfor vi oss saken har foretaget og av de for oss allerede førte prov og inngivne documenter herutinden fornemlig eraktet og forefunden. Så som først og fremmest til nærmest efterretning og rettleidning efterseet det forind berørte av Ragnild Moes fullmektig inngivne gamle utrast- eller delesbrev imellem Frok og Mo, hvilket vi efter Jørgen Larsens påstand, ennu ei til nogen svekkelse eller uefterrettelighet har kunnet befunden, som efter des innhold skal være gjort og

84b

forfattet uti salig høylovlig koning Eriks regjeringstid om skjelne og dele at være svoret og gjort imellum fornevnte tvende gårder, således at de begynte uti Bjørke engegård, og derfra vester på høyeste åsen, og der Mo noget "anchsynt" (?) av fornevnte delesgården, som dem på Frok og Mo holder ved full hevd mann efter andre. Østen veien under gården (delesgården) følger Bjørke, end vesten veien norden gården (delesgården) ligger at Frok, end synden gården (delesgården) ligger at Mo både østen og vesten veien "ginge end vester at Kroppekiend (kanskje nåværende Mo-tjern) och myre, vester at Smaltienhalsen, deden och i Laamoen, fylde saa jatenum vester i Laahoug snutan, ginge så der synden under Laahoug, deden vester at Nessiantien-osse etc."

85a

Og at samme prov har svart ved høye ed, at disse dele har stått ankesløst vist for nogle og seksti år for sande etc. Og hvorvell imot fornevnte brev, så lenge det står usvekket, synes at det ei hadde vært fornøden, processen med så mange forinnførte prov og andre documenter at oppholde og forlenge, dersom samme brev ellers tilforn hadde kommet uti rette. Så er dog en del av provene så vidt dermed overnstemmende, så som først de prov som uti den irettelagte skrivers og 6 menns dom om skoghugstes tvistighet imellem Mo og Frok, av dato 16. mai 1662, er innført, nemlig Gudbrand Frok, en mann over 80 år gammel, samt Rolf Bjørke, prøver at rette skjelne og dele imellem Mo og Frok går like øst ifra Kroppekjenn og like efter en dyp dal synden på en haug kalles Låhaugen, og på den syndre side er Mos rette eiedeler, og Froks eiedeler på den nördre side. Og følger like vest ifra bemelte Låhaugen og i elven. De andre prov uti samme dom melder allene om skoghugst, hvorvidt de hadde hugget på Mo og Frok.

Ilikemåde av de nu uti denne sak innstevnte og førte prov en del dermed overenskommer, så som fornemblig Halvor Løken som prøver at være født på Rå, liggende straks ved Bjørke, og han mintes for mer enn 60 år siden, at Mos besittere holdt seg til disse nu omtvistige eiedeler i nord alt til den gjerdesgård som stod over åsen, overalt utenfor, den risgård som innstenger Bjørkeengen på den vestre side etc. Gudbrand Fjulsrud prøver at han minnes for 40 år siden, da brukte Jens Moe den lykke som ligger vesten for Bjørkeengen ved veien, men ham ubevisst hvem samme lykke oppryddet, enten Bjørkes eller Mos besittere etc.

85b

Asbjørn Sandseter som for 40 år siden tjente Engebret Bjørke uti 5 år, prøvet at Engebret som tilforn hadde tjent Jens Moe, og restede noget på hans lønn hos ham, hvorfor Engebret brukte den lykke som ligger østen fra veien uti de 5 år, og gav han Jens Moe derfor årlig en halv riksdaler, og at han for hugst og havn uti moen slo en dag på Jens Moes ødegård, hvilket han av Engebret Bjørke selv hørt. Nok prøvet han at de på Bjørke og Frok holdt den risgård vedlike, som går fra Bjørkeengen, på det de kunne holde deres heste hjemledes, og at de på Mo holdt seg til synden for samme risgård, og de på Bjørke og Frok der nordenfor etc.

Johanne Dal prøvet at hun for 32 år siden tjente hos Jens Moe uti 4 år. Og da visste og hørte hun at når Engebret Bjørke skulle ha hugst og havn i moen, da måtte han be Jens Moe derom, og derfor slo Engebret en dag på Jens Moes ødegård. Provet også at Engebret Bjørke brukte den lykke østen veien for hans resterende lønn hos Jens Moe etc.

Halvor Guttormsen Opperud prøvet at han for 40 år siden tjente Engebret Bjørke i ett år. Og imidlertid visste han at de på Bjørke ikke kom lenger til bruks enn til den risgård som er i mellom Bjørkeengen og den foromrørte lykke, og opp til en tverrgård som går over åsen. Og hva de brukte der utenfor, hadde de i minde med Jens Moe etc.

Hågen Skarsant prøvet at han minnes for 46 år siden, at ha hørt Stener og gamle Engebret Bjørke sa til hans foreldre på Skjørvall, at de gjør Jens Moe en dags arbeid for deres creatur gikk der i moen etc.

86a Ola Byes prov er allene efter hans moders ord, at han hørt henne si, de på Bjørke hadde ingen utvei uten de skulle be dem på Mo derom etc.

De prov som av Jørgen Larsen innstevnt og heruti prøvet, nemlig Guri Engebretsdatter, Åse Håliksdatter og Marta Pederdatter, så og Torbjørn Hansen Smerud som av Ragnild Moe innstevnet, enstemmig og samtlig prøver og tilstår, at uti deres tid, så som for nogle og tiufge, item 30, 38 og ungefehr 40 år siden, da hadde de på Bjørke, nemlig Stener og Engebret deres fri og ubehindret fedrift uti moen og de eiedeler som nu omtvistes, item hugst uti moen til deres ildebrann og gårdsfang så og brukte den innhegnede lykke østen veien. Hvilket de andre prov ei heller imotstrider, men noksom så vidt overenskommer. Undtagen alleneste dette at disse fornevnte fire prov formelder at dennom ikke vitterligt eller bevisst at de på Bjørke gav eller betalte noget til Moes besittere for forskrevne eiedelers brukelse, så som de andre forbemeldte prov forklarer, etc.

86b Efterdi hvilken leilighet vi ei annerledes har visst at forefinde. enn at Mo følger disse omtvistige eiedeler og utrast synden for den gamle risgård som går fra Bjørke engegård og vestover veien efter foromrørte gamle delesbrevs egentlig innhold og bemeld. Men hva seg belanger den omtvistige ekeren eller myrstue som er beliggende norden for Bjørke, da eftersom forskrevne pregaments brev tydelig formelder at Bjørke følger østen veien nordenfor forskrevne delesgård, så har vi og ei heller annerledes derutinden visst at forefinde enn de jo og så vidt bør at følge Bjørke inntil Rås og Soneruds eiedeler vedtager. Hvorimot de prov og vitner som både uti den forhen innført irettelagte dom imellem salig Johan Snell og Ragnild Moe om fornevnte ekren eller myrstue finnes innført, så vel som de nu uti denne sak derom vunden har, at det skulle være fulgt og brukt til Mo, ei heruti synes at kan gjøre nogen forhindring imot forskrevne eldgamle pergamentsdeles brevs egentlig utvisning og forklaring, så lenge og all den stund det usvekket og står ved fulle makt.

87a Belangende kost og tæring, da har de som for des seg herutinden kan befinde at veret brøsthouden og frafordelet, det så vidt rett og billigt hos den skyldige at søke, om de derom ei uti mindelighet med hinanden kan forenes, som dog formodes de herefter på begge sider lader seg befalde til rolighet og vennlig naboskaps erholdelse, som både Gud behagelig og dem selv best tjenlig, etc.

Ting på vestre Sørum i Hole 17. oktober 1671.

Den 17. oktober, efter oppsettelse fra den 25. september nestavvigt, retten betjent på vestre Sørum imellem velfornemme mann Morten Laursen og Hans Laursen. Med meg efterskrevne lagrettesmenn, nemlig Anders Sørum, Jul Rud, Ola Gjesvold, Torbjørn Børjen, Anders Vik og Gudbrand Gomnes.

Fremstillet seg da igjen for oss uti rette på citanten Morten Laursens vegne, hans svoger Laurs Laursen, og Hans Laursen uti egen person. Og protesteret og formente Laurs Laursen at Hans Laursen bør etterkomme den irettelagte skrivers og 12 manns dom, samt ald siden des av samme gods forfalden, og oppebåren landskyld og rettighet, item all herutinden tilforårsakelig omkostning igjen at erstatte og betale.

Hans Laursen herimot inngav hans skriftlig protestation dat. i går, hvorutinden han ennu som tilforn beroper seg på sine barn, som han beretter at skal ha arvet dette omtvistige gods efter

deres salige moder, at de derfor hertil bør være stevnet og kaldet. Og ville intet videre denne gang til saken svare.

Laur Laursen derimot formente at slike Hans Laursens utflukter ei bør ansees til videre forhall i saken, og at hans "verfader" bør følge godset og Hans Laursen pliktig at rette seg efter den irettelagte skrivers og 12 manns dom, med videre hans påstand supra bemeldt.

87b Efter hvilken leilighet, og efterdi befindes at Hans Laursen selv seg dette omtvistige gods i Sørnum ved pant har tilforhandlet, som med inngivne fullmakt og kjøpebrev forklarer at Morten Laursen berettighet igjen at innløse, og ei forklares eller bevises at nogen anden heruti med Hans Laursen er interesseret som kan hentydes til nogen etterretning til dette stevнемål at spille, videre enn Hans Laursens egen beretning, tilmed er han seneste den 25. 7br av retten forelagt til i dag at inngive og forestille hvis han uti saken kunne have, som ei i ringeste til nogen etterretning av ham er efterkommet, hvorfore og efterdi her intet fremlegges eller forklares noget lovmessigt som den uti retten producerte allerede uti saken ganger skrivers og 12 manns dom kan svekke eller befindes at være underkjent, hvorfor vi denne sinde ei andet heruti visst eller kundet forefinde, enn at partene på begge sider bør at rette seg efter samme dom, så lenge og all den stund den ucasseret og ved makt står. Og Hans Laursen for dette stevнемål og omkostning at erstatte Morten Laursen 8te riksdaler.

Rettergang på Frok tingstue i Norderhov den 13. desember 1671.

Den 13. desember holdtes rettergang på Frok tingstue uti efternevnte sak med meg og efternevnte seks lagrettesmenn, nemlig Gunder Gagnum, Jacob Vaker, Halvor Bråk, Paul Veisten, Lars Veisten og Ola Gudbrandsen Vaker. Overværendes bygdelensmannen Villads Knutsen Trøgstad.

88a Hvorda velforstandige mann Jørgen Larsen på Bjørke ved lensmanns stevнемål hadde hitstevnet og irette fordret Ola Li og Gudrand Vaker, havendes dem at tiltale, så som først Ola Li for skyldig gjeld efter nu med ham gjorde riktig overregning med både hvis han Jørgens salige formann Johan Snell efter hans reg. bok, så og hans hustru Mette Jørgensdatter efter hans død, skyldig. Og derimot til avkortning ført hvis bordføring Ola Li har gjort. Blir da Ola skyldig over alt 11 riksdaler 1 ort. Hvilket Ola ei kunne fragå eller visste noget videre derimot til avkortning at have. Men bad Jørgen Larsen om dag, som Jørgen hannom dog ei ville bevilge. Men fordret dom over ham derfor til des betaling med pågående omkostning eller namb og vordering uti hans bo. Hvilket han også er tilfunden forskrevne skyldige gjeld, nemlig 11 rdr. 1 ort til Jørgen Larsen inden halvmånedsdag at betale med tilforårsakende omkostning, eller ved namb og vordering av hans bo og gods at utsøkes efter loven, hvorved Kongl. maj, sigt avles.

88b Iligemåde hadde Jørgen Larsen hans landbonde fornevnte Gudbrand Vaker at søke og tiltale for resterende landskyld og rettighet av 7 fjerdinger, som han uti hans påboende gård Vaker, med bygsel over all gården, er eiende. Og det fra Ao 1663 til nærværende tid, som er 8te år, årlig 10 ½ riksdaler, er 84 riksdaler. Nok holding forfalden, og ubetalt, for Ao. 1667 og 1670 av tre pund, som gården skylder over alt, er til sammen 6 dr. Nok 5 års julemark - 2 ½ rdr. Bedrager til sammen 92 riksdaler 2 ort. Derimot befindes Gudbrand Vaker at ha levert og betalt to pund malt og fem fjerdinger rug, bedrager 19 ½ rdr. Nok Jørgen gjort hannom got for 2 tiuff bord han kjørt over Mellumskogen for 2 ½ rdr. Er til sammen som Gudbrand kommer til avkortning 22 rdr. Fornevnte Gudbrand Vaker ble tilspurt om han noget mer eller videre på forskrevne 8te års landskyld og rettighet, enten uti "tungekjørsel" eller andel at have levert og betalt, enn som

forbemeldt til de 22 rdr. Hvortil han svarte nei, at han ikke visste videre derpå at være levert eller betalt. Og når forskrevne 22 rdr godtgjøres og avtages, blir så Gudbrand skyldig 70 riksdaler 2 ort.

Jørgen Larsen satte uti rette og formente at Gudbrand Vaker ikke allene bør forskrevne resterende landskyld og rettighet med all tilforårsakelig omkostning at betale inden halvmånedsdag, eller også ved namb og vordering av hans bo og gods at utsøkes, men end og hans gårds feste at have forbrudt etc.

89a Eter forskrevne leilighet han og er tilfunden forskrevne resterende landskyld og rettighet, nemlig de 70 rdr. 2 ort at betale til Jørgen Larsen inden halvmånedsdag emd samt hermed tilforårsakende omkostning, eller og ved namb og vordering av hans bo og gods at utsøkes efter loven, hvorved ko. ma. sikt avles. Og efterdi bemeldte Gudbrand Vaker med så mange års landskyld og rettighet, samt tredje års tvende holding innesitter, da vites hannom ikke imot forskrevne hans landherre Jørgen Larsens påstand og irettesettelse, imot loven L: L: B: 1. cap. at kunne befri, hans gårds feste jo at have forbrudt.

**Rettergang på Gomnes tingstue i Hole
den 20. desember 1671.**

Lagrettesmenn: Kristen Gomnes, Torbjørn Børjen, Jul Rud, Ola Gjesvold og Gudbrand Gomnes.

Hvor da til samme tid den edle og mandhaffte major Gerhard Machody har hitstevnt Gudbrand Fjell til at stadfeste og vedgå et hjemmels brev som han til velbemelte major har utgivet på tvende lass høy, som han forleden år 1670 og fire lass nu forleden høst har hannom solgt og hjemlet. Samme hans hjemmelsbrev, av dato nestavvigte 24. oktober under Gudbrand Fjells bomerke, samt Lars Onsaker og Kristoffer Gomnes'es hender til vitterlighet, ble nu tydeligen, efter majorens begjæring, uti Gudbrand Fjells nærværelse og påhør, opplest. Hvilket han i alle måter vedstod, og sa således at være passeret, etc.

89b Men Gunder Sørensen som på hestegården stevnet til at høre på samme hjemmel, fremsendte hans skriftlige innsigelse, hvorutinden han refererer seg til landsloven T F bolkens 9. capitel om lovlig stevnemål, som han formener dertil burde at have etc.

FORNAVN	ETTERNAVN	STED-GÅRDSNAVN	SIDE
		Akers fogderi	6
		Akershus	1,4,8,9,10,16
		allmannses veien	11
		Berger på Hadeland	27,
		Bergsund vestre	26
		Bjørke, (Hole)	9,10,11,12,14,15,28,29,30
		Bjørkeengen	10,11,29
		Bjørkes engegård	29
		Bjørnevannet	3
		Bjørnstad	15
		Bragernes	5,16
		Bærumsværket	6
		Christiania	5,8,10,16
		Dam ved Samsjø	2
		Drolshammer	4
		ekeren,ekren	15,30
		Enemarkgraven	23,
		Fjeld,Fjell,	17,18,19,
		Frok,Norderhov	1,
		Froug,Frok	11,12,28,29
		Froug,Frok tingstue	22,27,31
		Gile	11,
		Gomnes	20
		Gomnes stevnestue	17
		Gomnes tingstue	6,20,32
		Gomnesgårdene	19
		Gudbrandsdalen	28
		Hadeland	14,27
		Hadelandsfolk	2
		Hauffuervigs	3
		Haug	7
		Haug i Lommedalen	6
		Hedals annex	4
		Hedemarken	8
		Heierens sag	22
		Hen	3
		Heret (Heradsbygda)	22
		Hestegården	20,32
		Hole	6,14,17,20,28,30,32
		Hole gjeld,prestgj.	19,20,21
		Hytten på Hadeland	14
		Kastet	4
		Krokskogen	19,22
		Krokskogen	6
		Kroppekiend	29
		Kroppekjenn	29
		Krødsherad	14
		Laahoug snutan	29
		Laamoen	29
		Lundesgårds eie	24
		Låhaugen	29
		Mellumskogen	31
		Mo,Moe, (Hole)	9,10,11,12,14,15,16,28,29,30
		Myrstue,Myrstuen	10,12,30
		nedre Veme	14
		Nes	3,4
		Nes i Ådalen	4
		Nessiantien-osse	29
		Norderhov	10,23,31

Norderhov pr.gjeld	4,10,22,27
Norderhovs sogn	22
Norderhovsveien	11
nordre Semmen	1,
nordre Semmen	2
Nordre Semmen skog	1,2,
Nummedal	13
Oppegård,Soknedalen	13
Oppegårds eie	24
Opplandene	9
Os v/ syndre vatnet	25
Rakkestad	9
Rishoff	23
Rå	9,10,29,30
Rådalen	25
Rådalsbekken	23,24
Råsbrønnen	11,
S og N Semmen skog	2
Samsjø	3
Sand	16
Seffuern,Soknedalen	13
Semmen	2
Semmenskogen	2
Seter(setra)	25
Setrang	17
Skagnes	3
Skjørvoll	15,29
Skollerud	23,24,25
Skollerud i Ådalen	13,14
Skollerud seter	14
Smaltienhalsen	29
Soknedalen	13,22,24
Soknedalen	3
Sonerud	30
Sperilden	3,4
Stangesokn,Hedemark	8
Stor-Hverven,Stange	8
Store-Heieren	22
Storelven (Begna)	2,3
Storfjorden	3,4
Stranden	19
Støvern	5
Summedalselven,	3
Sylhaug,Solhaug	25
søre Semmen	2
Søre Sætrang	8
Søre Velsvannet	23,
Søre Velsvatnet	14,24,25
Sørum, Hole	16,31
Torsjø	3
Torsjøelven	3
Tyristranden	20
Tyvenborg	23,
Urula	4
Utviken	21
Vaker	27,31
Vangsbygden	22
Ve	24
Vellern (Væla)	3
Vellestirn,Velstind	14
Velstinn	23,
Velsvatnet	24,25
Veme	13,14,22,24,25

Vestre Bergsund	26
Vestre Sørumsund	16,30
Vestre Bjørnevanselv	2
Øvre Osetvatne	23
Øvre Veme	14
Ådalen	3,13

FORNAVN	ETTERNAVN	GÅRDSNAVN	SIDE
=====	=====	=====	=====
Anders		Fulelien	27
Anders		Heieren	21
Anders		Kroksund	19
Anders		Rud	21
Anders		Semmen	13,22,25
Anders		Sørumsund	6,16,21,30
Anders		Tonen (Toen)	26
Anders		Tronrud	4,5
Anders		Vik	16,30
Anders		Vik	9
Anders		Åsterud	20
Andfinn		Ve	24
Anne	Hågensdatter		21
Anne	Kristensdatter		21
Anne +		Veme	24
Asbjørn		Hengslet	27
Asbjørn		Sandseter	10,11,29
Asle		Skollerud	23,24
Augustinus		Frok	28
Birgete		Domholt	21
Bjørn		Flechessøff, Flekshau	22
Børger		Berger	26
Bård		Fjeldstad	13
Bård		Leine	8,21
Bård	Olsen	(sagfogd)	5
Christen	Christensen Sr.	fogd,	1,6,9,10,13,14,16,17,20,22,24,27
Christen	Goudichsen		19
Christen	Pedersen		18
Claus	Bårdsen		19
Ellef		Hauge, Haugen	6,7
Ellef		Sørem, (Sørumsund)?	22
Elling		Nes	4
Elling		Oppegården	24
Embrit	bodde på	Bjørke	9
Engebret		Bjørke	11,29,30
Engebret		Bleken	3
Engebret		Hval	26
Engebret	(gamle)	Bjørke	11,29
Engebret	Pedersen	Hengsle	21
Engebret	Stenersen på	Bjørke	10
enken		Borgerud	4
enken		Hjelerud	4
Erik		Jacob Sørensens sagdreng	27
Erik		Kroksrud, Krogsrud	13,24
Erik		Kroksund	23,
Erik		Nes	4
Erik		Slevika, Krødsherad	14,24,25
Erik		Solum	17
Erik	Embreksen	soldat	19
Erik +		Bråtens arvinger	21
Even	Ellingsen		9,14,15,16,28
Fredrich	Boyesen		21
Fredrik		Syverløkke	13
Gerhard	Machody	"major"	32

Gjertrud		Sørum	23,24
Gjest		Støvern	4
Gregal		Domholt	20
Gudbrand		Fiursrud,Fjulsrud	10,12,17,29
Gudbrand		Fjeld,Fjell	8,17,18,20,21,32
Gudbrand		Frok	29
Gudbrand		Gomnes	6,8,16,20,30,32
Gudbrand		Hundstad	8,9,16
Gudbrand		Kind	21
Gudbrand		Nes	4
Gudbrand		Ultvet	10
Gudbrand		Vaker	31,32
Gudbrand	Toressen	Vaker	1,
Gudbrand	Torsen	Vaker	27
Gudmund		Vekkeren	21
Gudmund	Poulsen i	Fredrikstad lagsogn	9
Gulik	Knutsen på	Ørpen	24
Gullou		Eikli	23,24
Gunder		Gagnum	27,31
Gunder	Sørensen		17,18,19,20,32
Guri	Engebretsdatter		10,11,30
Guru	Engebretsdatter	Rakkestad	9,12
Guttorm		Moe	10
Guttorm	Trulsen		26,
Guttorm	Trulsen av	Bragernes	27,
Halgrim		(Lommedals bonde)	6
Halvor		Bråk	13,22,31
Halvor		Løken	10,29
Halvor		Opperud	10
Halvor	Arnesen	(Hjelmerud)	4
Halvor	Guttormsen	Opperud	11,29
Halvor	Larsen på	Fjeldstad	21
Hans		Berg	14,15
Hans		Prestegård	20
Hans		Solberg	8,21
Hans		Solberg,Tyristranden	20
Hans	Hansen på	Bragernes	22
Hans	Hansen (unge)		3
Hans	Larsen av	Bragernes	1,2,
Hans	Lauritsen		22
Hans	Laursen av	Christiania,Bragernes	16,17,30,31
Hans	Nilsen		8,27
Hans	Pedersen på	Borgerud	26
Hans	Toresen	Fekjær	21
Hans +	Hansen		27
Hans Jacob	Schiørt		19
Hans Jacob	Schiørødt		20
Hans Jacob	Schiørt		23
Hans Jørgen	Breda	Corporal	26
Helge		Fekjær	10,
Helge		nedre Veme	14
Helge		Veme	14,22,25
Helge	Ellingsen	Berg	13
Helge (a)		Fekjær	11,
Henrik	Eskildsen Finne		7
Hermand Hr	Paulsen	Modum	28
Hofflek		Veisten	1,22
Hollik		Veisten	22
Hørgen	Phillipsen		3
Hågen	"Scharsiant"		13,15,29
Hålek		Veisten	27
Ingebor	Hansdatter		27
Ingebor	Hansdatter		2

Ingebor	Pedersdatter		26
Ingebor	Sal.Hans Hansen		27
Ingeborg	Hansdatter		2,
Iver		Heggen	27
Jacob		(Søre Sætrang)	8
Jacob		Vaker	1,31
Jacob	Bertelsen	"Sorenskriver"	2,25
Jacob	Luth		3,4,8,13,14,17,19,20,23
Jacob	Sørensen		27
Jakob	Pedersen Finne		21
Jens		Grønvold	13,25
Jens		Haug	6,7
Jens		Haug,Haugen	6,7
Jens		Moe	10,11
Jens		Moe	12,28,29
Jens	Jonsen på	Prestetajet	21
Jens	Mattisen		17
Jens	Mattisen Sax		17,18
Jens	Nilsen	Drolshammer	4
Jens	Nilsen	Mo,Moe,	9,10,12,13,28
Jens	Pedersen		19
Jens	Sax		17,18,19
Joh	Hansen		16
Johan +	Snell		12,15,30,31
Johanne		Dal	11,29
Johannes		Dahl	10
Johannes		Svarstad	6,9,16
Jon		Berg	13,25
Jon		Stadum	6,17
Jon		Sørhol	6,17,20
Jon		Sørsdal	25
Jon		Ve	22
Jon		Vågård	13
Jul		Rud	6,9,14,17,20,30,32
Jørgen	Larsen		4,5,10,11,12,13,14,15,16,28,30,32
Jørgen	Larsen på	Bjørke	4,31
Jørgen	Larsen på	vestre Bjørke	9
Jørgen	Phillipsen		9,14
Karen	Jørgensdatter	Sørum	9
Karl		Lille-Hval	22,25
Kirsten	...	(Knut Hansens)	27
Klemet	Harestuen på	Hytten,Hadeland.	14,15
Knud		Ullern	6,9,16
Knut		Bjertnes	24
Knut		Bårdrud	24
Knut		Leine	6,8
Knut		Skagnes	3
Knut		Tossevika	3
Knut		Veien	22
Knut	Eriksen		27
Knut	Hansen		27
Kolbjørn		Haukedalen	13
Kristen		By	21
Kristen		Bøe,Gudbrandsdalen	28
Kristen		Fjell	21
Kristen		Gomnes	8,9,14,17,18,20,32
Kristen		Houffuen,Hovin,Håvi	19
Kristen		Rørvik	19
Kristen	Tronsen	soldat	19
Kristoffer		Bråten	20
Kristoffer		Fekjær	8
Kristoffer		Frøaug	21
Kristoffer		Gomnes	17,18,32

Kristoffer		Hallum,Haldum,	10,22,25
Kristoffer		Lundesgård(en)	23,24
Kristoffer		Rud	13
Kristoffer		Tveita	27
Kristoffer	Engebretsen		14,15
Kristoffer	Engebretsen	Hallum	14
Kåre		Bønsnes	9,14,21
Lars		Onsaker	9,16,17,18,20,32
Lars		Solhaug,Sylhaug	23,25
Lars		Støvern	4,5,13
Lars		Veisten	31
Lars	Finne		7
Lars	Madsen		8
Lars	Magnussen Finde		6
Lars	Mogensen Finde		6
Lars	Sørensen		8,9,14,20
Laurits	Lauritsen		25
Lauris	Laursen av	Bragernes	1,2,3,4,5,13,14,16,17,23,25,26,30
Lauris	Laursen av	Bragernes	31
Lauris	Madtsen		21
Lauris	Sørensen		22
Levor		Slette	13
Lisbet	Henriksdatter	Mattis Finnes kvinn	6,7
Mads		Berg	14,15
Maren +	hr.Knuts	(Domholt)	21
Marette	Engebretsdatter		3
Marta	Pedersdatter		10,30
Marta	Pedersdatter	Sonerud	9
Mathias	Finde på	Krokskogen	6
Mattias	Sax		17
Mattis	Eriksen Finne		8
Mattis	Finne		7,8
Mattis	Sax		21
Mette	Jørgensdatter		31
Mikkel	Engebretsen	(J.Larsen's tjener)	4,5
Mikkel	Klokker		13
Mikkel	Tollefsen på	Seter(setra)	25
Morten	Lauritsen	forr.tolder på Sand	16
Morten	Laursen		16,17,30,31
Morten	Nilsen på	Hedemarken	17
Morten	Nilsen på	Stor-Hverven,Stange	8
Narve		Veme	13,14,23,24,25
Nils		Borgerud	4,5
Nils		Kolbjørnsrud	20
Nils		Nes	3
Nils		Stein	15
Nils	Larsen		17
Nils	Pedersen på	Domholt	21
Nils	Rasmussen		22
Nub		Lundesgård	13
Nub	Torkildsen	Lundesgård	13
Oed	Hansen		16
Offue (Ove)	Jul	vise statholder	1,
Ola		Bukkerud(Pukkerud)?	25
Ola		By	13,15,20,30
Ola		Gare	13
Ola		Gare av Nummedal	13
Ola		Gjesvold	6,8,9,16,30,32
Ola		Haug	7
Ola		Haugen	6
Ola		Heieren	21
Ola		Kjos	13,24
Ola		Leine	6,21

Ola		Li	27,31
Ola		Rud	6,8
Ola		Støvern	4
Ola		Svarstad	8
Ola		Sørum	16
Ola		Teigen	21
Ola		Vaker	27
Ola	Kolbjørnsen	Bjørke	22
Ola	Kristoffersen		27
Ola	Olsen	Leine	21
Ola	Siversen	Vaker	27,
Ole		Kjos	23
Ole		Rud	16
Ole	Boriersen		19
Ole	Gudbrandsen	Vaker	31
Ole	Gulbrandsen	Vaker	1,
Ole	Torstensen d.e.	Christiania	10
Otto	Jacobsen		22
Paul		Solhaug, Sylhaug	23,25
Paul		Veisten	10
Paul		Veisten	1,31
Peder		Buerø (Bure)	1,
Peder		Hallingby	13,25
Peder		Røsholmen	21
Peder		Svarstad	6,9,16,21
Peder		Svarstad	8
Peder	Finne		5
Peder	Gudbrandsen		21
Peder	Gudmundsen	corporal	19
Peder	Halvorsen		19,21
Peder	Henriksen Finne		21
Peder	Madsen Møller		17
Peder	Mortensen		26
Peder	Pedersen		8
Per		Døl	27
Ragnhild		Moe	9,10,12,
Ragnhild	Jensdatter på	Mo	9
Ragnil(d)		Moe	14,15,16,21,28,30
Rasmus	Svendsen		26
Rolf		Bjørke	29
Rolf		By	13
Rolf		Heen	13
Rønnau	Larsdatter		18
Salve		Bårdrud	23,
Sigri	Hansen	Ellef Hauges kvinne	6,7,
Simen	Larsen av	Bragernes	4,5
Simen	Laursen		25
Simen	Laurtisen av	Bragernes	22
Simen	Pedersen		17
Siver		Gjesvold	9,16,17,19,20
Siver		Hauffuen, Haugen	27
Siver		Vexsall, Veksal,	10
Solve		Bårdrud	23,24
Solve		Veme	24
Sophia		Domholt	21
Steffen	Finde		7
Steffen	Finde på	Krokstogen	6
Steffen	Larsen Finde		6
Stener		Bjørke	10,15,29,30
Sven		Tveita uti Soknedal	1,2
Sven	Ellendsen på	Deelen, Deli,	19
Søren		Bjørnstad	10,15
Søren	Andersen	"Melfahr"	28

Toger		Bjertnes	24
Tomas		Ask	25
Tomas		Tanberg	27
Torbjørn		Børien, Børjen, Børgen	6, 8, 9, 16, 30, 32
Torbjørn	i	Sonerud	10
Torbjørn	Hansen	Smedrud	30
Torbjørn	Hansen på	Sonerud	11
Tore		Fekjær, Fechier	6, 8
Torger		Semmen	13, 22, 25
Torhild		Laaree, (Lore)	21
Torkild		Blakstvet	3
Tosten		Fuelrud (Fuglerud)	23,
Truls		Semmen	1, 2, 3
Truls		Søre Semmen	2
Truls		Sørum	24
Vexell	Hansen		15
Vilhelm	på	Veme	23, 24
Villads		Trøgstad	21
Villads	Knutsen	Trøgstad	1, 22, 27, 31
Østen		Tossevika	3
Åse	Haalechsdatter	Rå	9
Åse	Håleksdatter		10
Åse	Håliksdatter		30
